

*Załącznik do uchwały Nr
Rady Gminy Koszęcin
z dnia*

**Gminny Program
Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
Gminy Koszęcin
na lata 2019-2023**

SPIS TREŚCI

I. WPROWADZENIE	3
1. DEFINICJA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ	3
2. RODZAJE I FORMY PRZEMOCY W RODZINIE	3
3. SKALA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE W KRAJU.....	4
4. PODSTAWY PRAWNE TWORZENIA PROGRAMU.....	8
5. CHARAKTERYSTYKA GMINY	9
II. DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W GMINIE	11
1. PRZEMOC W RODZINIE W ŚWIEŹLE ŹRÓDEŁ ZASTANYCH.....	12
1.1. PODMIOTY ŚWIADCZĄCE WSPARCIE W GMINIE	12
1.2. PODMIOTY SPOZA GMINY WSPIERAJĄCE MIESZKAŃCÓW GMINY W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE	20
1.3. WSPÓŁPRACA KOŚCIOŁÓW W ZAKRESIE EDUKACJI NA TEMAT PRZEMOCY W RODZINIE I WSPIERANIA RODZIN W KRYZYSIE.....	22
1.4. BADANIA ANKIETOWE DOTYCZĄCE PRZEMOCY	23
1.4.1. BADANIA W ŚRODOWISKU LOKALNYM	23
1.4.2. BADANIA W ŚRODOWISKU SZKOLNYM	29
1.4.3. BADANIA W ŚRODOWISKU DZIECI I MŁODZIEŻY SZKOLNEJ	31
1.5. ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA KRZYWDZONYM DZIECIOM.....	33
1.6. ANALIZA SWOT WYBRANYCH OBSZARÓW PROBLEMOWYCH	33
2. ADRESACI PROGRAMU	35
III. PROJEKTOWANE DZIAŁANIA PROGRAMOWE	36
1. CEL GŁÓWNY PROGRAMU	36
2. CELE OPERACYJNE I DZIAŁANIA	37
IV. REALIZACJA PROGRAMU	45
1. KOORDYNATOR, PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE I PARTNERZY.....	45
2. MONITORING I EWALUACJA.....	45
3. FINANSOWANIE	45
SPIS TABEL I WYKRESÓW	46

I. WPROWADZENIE

1. DEFINICJA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ

Przemoc w rodzinie można oceniać w kategoriach prawnych, moralnych, psychologicznych i społecznych. Na potrzeby niniejszego Programu najbardziej odpowiednią definicją przemocy jest definicja zawarta w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1390). Artykuł 2. pkt 2. tejże ustawy definiuje przemoc w rodzinie jako „jednorazowe albo powtarzające się, umyślnie działanie lub zaniechanie, naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

2. RODZAJE I FORMY PRZEMOCY W RODZINIE

Wyróżnia się cztery podstawowe rodzaje przemocy: fizyczną, psychiczną, seksualną i ekonomiczną. Rozszerzenie tych pojęć przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Rodzaje i formy przemocy

rodzaje	formy
przemoc fizyczna	popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielanie koniecznej pomocy itp.
przemoc psychiczna	wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, degradacja werbalna (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie), stosowanie gróźb itp.
przemoc seksualna	wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych itp.
przemoc ekonomiczna	odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspokajanie podstawowych, materialnych potrzeb rodziny itp.

Dane Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”.

Ofiarami przemocy w rodzinie są na ogół **kobiety i dzieci, rzadko mężczyźni**. Kategorią ofiar przemocy, o której mówi się nieco rzadziej niż o dzieciach i kobietach, są **osoby niepełnosprawne i ludzie starsi**. Najczęstszym objawem obserwowanym u osób

doznających przemocy jest **wyuczona bezradność**. Jest ona poddaniem się, zaprzestaniem działania, co wynika z przekonania, że cokolwiek się zrobi, nie będzie to miało żadnego znaczenia, gdyż zawsze znajdzie się powód do zachowań agresywnych.

Bardzo często bezradność rozwija się na bazie życiowych doświadczeń, zarówno wyniesionych z dzieciństwa (przemoc fizyczna, napaść seksualna lub molestowanie, sytuacje traumatyczne – śmierć lub rozwód rodziców, alkoholizm, choroba bliskich, kłopoty w nauce, problemy zdrowotne), jak i wyniesionych ze związków w życiu dorosłym (przemoc, patologiczna zazdrość, gwałt, przymuszanie do nieakceptowanych form współżycia, groźby pozbawienia życia). Nakładanie się na siebie niekorzystnych doświadczeń odgrywa istotną rolę w powstaniu i ujawnianiu się **syndromu wyuczonej bezradności**.

Wyuczona bezradność prowadzi do wielu negatywnych skutków, które mogą przejawiać się w trzech sferach:

- **deficyty poznawcze**, które polegają na ogólnym przekonaniu, iż nie ma takich sytuacji, w których możliwa jest zmiana, że w konkretnej sytuacji nic nie można zrobić i nikt nie jest w stanie pomóc;
- **deficyty motywacyjne**, które polegają na tym, że osoba zachowuje się biernie, jest zrezygnowana, nie podejmuje żadnych działań, aby zmienić swoją sytuację;
- **deficyty emocjonalne**, które objawiają się stanami apatii, lęku, depresji, uczucia zmęczenia, niekompetencji i wrogości.

Skutki wyuczonej bezradności łagodzi stopniowe odzyskiwanie przez osobę doznającą przemocy kontroli nad swoją osobą i swoim życiem. Ofiara przemocy, jeśli przez lata była poniżana i wykorzystywana, potrzebuje dużo czasu, aby odbudować świadomość swojej wartości. Wielu ofiarom udaje się przeciwstawić sprawcy, niemniej jednak większość **potrzebuje pomocy innych**. Bez odpowiedniego wsparcia ofiara przemocy nigdy nie zdobędzie się sama na odwagę, żeby przeciwstawić się stosowaniu wobec niej przemocy.

3. SKALA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE W KRAJU

Przestępstwa polegające na znęcaniu się nad osobą najbliższą należą w Polsce, obok kradzieży cudzej rzeczy, przestępstw drogowych, kradzieży z włamaniem, rozbojów i wymuszeń rozbójniczych, przestępstw narkotykowych, fałszerstw oraz oszustw kryminalnych i gospodarczych, do najczęściej popełnianych. Statystyki policyjne, stanowiące dalece niewystarczające, ale nadal podstawowe źródło informacji o skali zjawiska przemocy w rodzinie ujawniają, że w 2018 r. liczba ofiar przemocy domowej kształtowała się na

poziomie **88 133** osoby (w tym 65 057 to kobiety, 12 404 to dzieci i młodzież do 18 roku życia, a 10 672 to mężczyźni). Szczegółowe dane za rok 2018 prezentuje poniższa tabela.

Tabela 2. Policyjne statystyki procedury „Niebieska Karta” za rok 2018

liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta”	73 153 (w tym 59 829 wszczynających procedurę i 13324 dotyczących kolejnych przypadków w trakcie procedury)
ogólna liczba ofiar przemocy	88 133
liczba ofiar – kobiet	65 057
liczba ofiar – mężczyzn	10 672
liczba ofiar – małoletnich	12 404
ogólna liczba osób podejrzewanych o przemoc	73 654
liczba podejrzewanych sprawców – kobiet	6 045
liczba podejrzewanych sprawców – mężczyzn	67 306
liczba podejrzewanych sprawców – nieletnich	303
ogólna liczba podejrzewanych sprawców będących pod wpływem alkoholu	43 182
podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu – kobiety	1 903
podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu – mężczyźni	41 257
podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu – nieletni	22
liczba dzieci umieszczonych w nie zagrażającym im miejscu (np. rodzina zastępcza, dalsza rodzina, placówka opiekuńcza)	427

Źródło: <http://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/przemoc-w-rodzinie/50863,Przemoc-w-rodzinie.html>

W 2012 r. zmienił się system rejestracji statystycznej w związku z przemocą domową, stąd też prezentowane liczby dotyczą działań podjętych w procedurze „Niebieskiej Karty” wyłącznie przez Policję i nie obejmują danych dotyczących działalności innych podmiotów upoważnionych do zwalczania przemocy domowej. Pewne światło na kwestie zjawiska przemocy w rodzinie rzucają przeprowadzane co jakiś czas badania. Dwukrotnie, w 2007 i w 2010 r., wykonywał takie badania na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej TNS OBOP.

Najbardziej drastycznie przedstawiają się wyniki badania z września 2007 r. w kwestii występowania zjawiska przemocy w rodzinie według ofiar, sprawców i świadków. Otóż okazało się, że kiedykolwiek jakiegokolwiek formy przemocy od członka rodziny doświadczył

więcej niż co trzeci Polak (36%). Co piąty Polak (20%) – wedle uzyskanych deklaracji – był sprawcą przemocy wobec członków swojego gospodarstwa domowego.

Sprawcy najczęściej przyznawali się do przemocy psychicznej (15%), znacznie rzadziej do fizycznej (9%), a bardzo rzadko do ekonomicznej (2%) i seksualnej (0,4%). Większość sprawców przyznawała się do stosowania tylko jednej formy przemocy (13%). Ogólnie ponad dwie piąte (42%) Polaków zamieszkiwało w gospodarstwie domowym, w którym dochodziło do przemocy (byli ofiarą przemocy, jej sprawcą lub świadkiem stosowania jej wobec innego członka rodziny).

Do bycia ofiarami przemocy najczęściej przyznawały się kobiety (39%), mieszkańcy miast powyżej 500 tys. (42%). Do doświadczania przemocy co najmniej raz częściej przyznawały się osoby z wyższym niż z podstawowym wykształceniem. Doświadczanie przemocy w rodzinie wpływa na jej stosowanie wobec członków rodziny – 13% Polaków to jednocześnie ofiary i sprawcy przemocy.

Przeprowadzone trzy lata później (w listopadzie i grudniu 2010 r.) badanie w ramach Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie pokazało, iż:

- kobiety stanowią 63% ofiar przemocy fizycznej, 64% ofiar przemocy psychicznej, 70% ofiar przemocy ekonomicznej;
- prawie połowa społeczeństwa (47%) jest zdania, że system prawny w naszym kraju w większym stopniu chroni ofiary przemocy w rodzinie, jeśli są nimi kobiety;
- spożywanie alkoholu ma duży wpływ na występowanie przemocy w rodzinach – 45% ofiar (niezależnie od rodzaju przemocy) stwierdziło, że przynajmniej raz sprawca był w momencie zdarzenia pod wpływem alkoholu;
- inne problemy, które występują wspólnie z przemocą domową, to: brak pieniędzy (18%), problemy małżeńskie (15%), problemy w pracy (10%).

W listopadzie 2014 r. na zlecenie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych grupa badawcza IPSOS przeprowadziła sondaż na temat występowania przemocy w rodzinie i częstotliwości zgłaszania tego rodzaju przypadków. 14% badanych zadeklarowało w tym sondażu, że w ciągu ostatniego roku było świadkiem przemocy w rodzinie. Zdecydowana większość zaobserwowanych przypadków stanowiła przemoc o charakterze psychicznym (75%) lub fizycznym (58%). Respondenci najrzadziej deklarowali, że byli świadkami przemocy seksualnej (8%).

Tylko dwóch na pięciu świadków przemocy postanowiło zgłosić ją instytucjom lub organizacjom. Ludzie młodzi wyraźnie rzadziej (27%) zgłaszali takie przypadki, niż

respondenci w średnim (48%) lub starszym wieku (51%). Świadkowie przemocy najczęściej powiadamiali o niej Policję (60%) i Ośrodki Pomocy Społecznej (35%). Osoby, które nie zdecydowały się zgłosić przypadku przemocy, którego były świadkiem, swoją bierność tłumaczyły brakiem wiary w skuteczność lub zasadność takiej interwencji.

Policja (31%) i Ośrodki Pomocy Społecznej (29%) były najczęściej wskazywane przez respondentów jako instytucje udzielające pomocy ofiarom przemocy w rodzinie. Jednakże co trzeci respondent nie potrafił wymienić ani jednej takiej instytucji czy organizacji.

W ramach projektu „Diagnoza i porównanie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz ocena efektywności działań podejmowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie”, zostały przeprowadzone przez firmę WYG PSDB sp. z o.o. na przełomie lipca i sierpnia 2014 r. ogólnopolskie badania ankietowe na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej. W celu zachowania możliwości porównania wyników, kwestionariusz badania został ułożony w oparciu o wcześniej prowadzone badania:

Podsumowując wyniki przeprowadzonego badania stwierdzono, że istnieje tendencja do wąskiego rozumienia pojęcia „przemocy”, głównie jako przemocy fizycznej. Przemoc traktowana jest jako coś złego i spotyka się ze społecznym potępieniem. Nazwanie przemocą niektórych działań jest jednoznaczne z potępieniem ich i z potrzebą przeciwdziałania. Jednocześnie występuje tendencja do ograniczania zakresu definicyjnego słowa „przemoc”. Na przykład w kontekście przemocy wobec dzieci mechanizm ten widać, gdy słowo „przemoc” zostaje zastąpione słowem „łanie”.

Przejawy przemocy psychicznej oraz seksualnej nie były traktowane jako przemoc, dopóki ich tak nie nazwano w badaniu. Po otrzymaniu definicji 4 rodzajów przemocy, okazało się, że formą przemocy występującą najczęściej jest przemoc psychiczna, wcześniej niezauważana przez badanych.

Negatywnie odbierani są sprawcy wszelkiego rodzaju przemocy. Badanie uwidocznilo jednak wyraźną tendencję do przerzucania winy na ofiarę. Prawie 24% uważa, że do przemocy by nie dochodziło, gdyby nie prowokacje ze strony partnera, przekładając tym samym odpowiedzialność za jej stosowanie ze sprawcy na ofiarę. Jednocześnie ponad 80% osób nie podziela opinii, że istnieją okoliczności, które mogą usprawiedliwić przemoc.

Większość osób badanych dostrzega problem przemocy wobec dzieci. Istnieje mniejsza tolerancja wobec przemocy psychicznej niż fizycznej (karanie dzieci łaniem popiera 26% osób badanych). Badania pokazały całkowity brak tolerancji dla dwóch form przemocy wobec dzieci: pozbawianie ich posiłku oraz przemocy seksualnej.

Ważnym wnioskiem z badania jest fakt, że aż 80,7% badanych uważa, iż przemoc dotyka wielu środowisk, nie zaś tylko tzw. rodzin „patologicznych”. To dużo, jednak istotnie mniej niż w roku 2007, gdy stwierdzenie to potwierdziło 89,9% badanych. Także dużo, bo 86,6% respondentów nie zgodziło się z twierdzeniem, że zawiadomienie o przemoc w rodzinie jest donosicielstwem.

Dwukrotnie, w 2009 i w 2015 r. ogólnopolskie badania na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, dotyczące przemoc w rodzinie wobec osób starszych i niepełnosprawnych, realizował Instytut Psychologii Polskiej Akademii Nauk. Generalnie, wskazując podobieństwa między wynikami przeprowadzonych badań, stwierdzono przede wszystkim, że przemoc w rodzinie wobec osób starszych i niepełnosprawnych jest zjawiskiem zdecydowanie zauważalnym. Nie ustalono przy tym jakiegokolwiek roli statusu ekonomiczno-społecznego rodzin, w których przemoc występuje.

Analizy pokazały kilka różnic w obrazie przemoc w rodzinie między rokiem 2009 a rokiem 2015, mimo że obserwowana częstość jej występowania nadal utrzymywała się na wysokim poziomie. Po pierwsze, w roku 2015 odnotowano spadek przemoc wobec osób starszych i niepełnosprawnych spostrzeganej poza rodziną. Po drugie, w roku 2015 w porównaniu z rokiem 2009 wzrosła częstość przemoc obserwowanej w rodzinie. W roku 2009 średnio było 2,7% znajdujących okoliczności usprawiedliwiające stosowanie przemoc wobec osób starszych, zaś w roku 2015 – 4,1%. W roku 2009 średnio było 2,2% znajdujących okoliczności usprawiedliwiające stosowanie przemoc wobec osób niepełnosprawnych, zaś w roku 2015 – 3,5% .

Przytaczając powyższe dane, należy pamiętać, że przemoc w rodzinie wiąże się z lękiem ofiar i świadków przed ujawnianiem takich przypadków, w związku z czym bardzo trudno oszacować rzeczywistą skalę tego zjawiska.

4. PODSTAWY PRAWNE TWORZENIA PROGRAMU

Niniejszy Program został opracowany w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Koszęcinie przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Jest zgodny z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemoc w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1390), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnego programu przeciwdziałania przemoc w rodzinie oraz ochrony ofiar przemoc w rodzinie”.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemoc w rodzinie określa dla samorządu gminnego także następujące zadania: prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie

przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą, zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia, tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Akty prawne wspomagające podejmowanie działań na rzecz ofiar i sprawców przemocy to:

- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1508. z późn. zm.);
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2137 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1030 z późn. zm.);
- uchwała nr 76 Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020 (M.P. 2014 poz. 445);
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta" (Dz. U. 2011 nr 209 poz. 1245);
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Koszęcin na lata 2016-2025.

5. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Koszęcin jest gminą wiejską położoną w północnej części województwa śląskiego w powiecie lublinieckim. Z końcem 2018 r. gmina liczyła 11 732 mieszkańców, w tym 5 999 kobiet, które stanowiły 51,13% ogółu ludności. W skład gminy wchodzi 15 miejscowości, z których 8 to sołectwa. Gmina zajmuje powierzchnię 129 km², z czego ponad połowę stanowią tereny leśne. Gęstość zaludnienia wynosiła 91 osób na 1 km². Dane odnoszące się do demografii przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 3. Liczba mieszkańców gminy w latach 2016-2018

zakres danych	2016 r.	2017 r.	2018 r.
liczba mieszkańców ogółem	11 756	11 727	11 732
w tym kobiet	6 012	6 003	5 999

Dane Urzędu Gminy Koszęcin.

Tabela 4. Struktura wiekowa mieszkańców gminy w latach 2016-2018

zakres danych	2016 r.	2017 r.	2018 r.
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	2 354	2 364	2 369
liczba osób w wieku produkcyjnym	6 995	6 883	6 810
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	2 407	2 480	2 553

Dane Urzędu Gminy Koszęcin.

W roku szkolnym 2017/2018 w gminie funkcjonowało 17 placówek oświatowych (9 placówek wychowania przedszkolnego, 6 szkół podstawowych, 2 gimnazja. Działalność kulturalna skupia się wokół Domu Kultury im. Walentego Roździeńskiego w Koszęcinie, Domu Kultury w Strzebiniu oraz Gminnej Biblioteki Publicznej w Koszęcinie.

Mieszkańcy gminy Koszęcin mają zapewnioną opiekę w Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej Adamed funkcjonującym na terenie gminy oraz 2 prywatnych gabinetach. Zapotrzebowanie mieszkańców na środki farmaceutyczne zapewnia 8 aptek.

W latach 2016-2018 stopa bezrobocia w gminie Koszęcin sukcesywnie malała – odpowiednio: 2,96%, 6, 7%, 2,26% i była niższa niż stopa bezrobocia rejestrowanego w kraju i w województwie.

W 2017 r. w ewidencji gminnej było zarejestrowanych 991 podmiotów gospodarczych. Większość z nich działała w sektorze prywatnym, głównie były to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Według danych statystycznych GUS-u najwięcej podmiotów gospodarczych w gminie prowadziło działalność w sferze rolnictwa, przemysłu, budownictwa oraz handlu hurtowego i detalicznego.

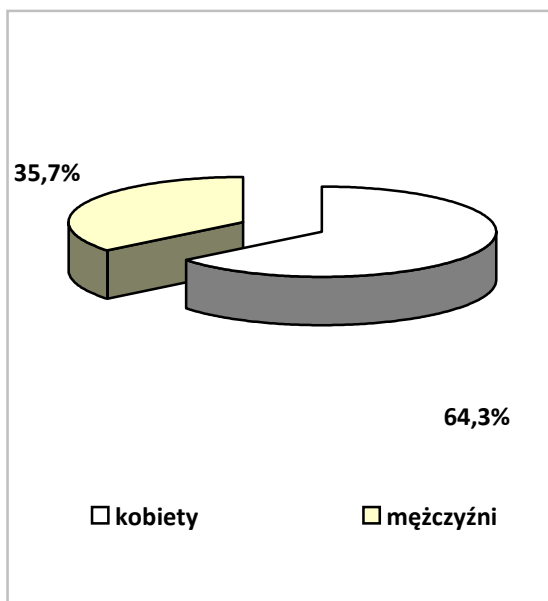
Pomoc społeczną w gminie świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Koszęcinie, którego działalność często bywa uzupełniana przez współpracę z innymi instytucjami, organizacjami pozarządowymi czy Kościołem, co sprzyja poprawie efektywności działań podejmowanych w celu niwelowania skutków problemów społecznych dotyczących mieszkańców.

II. DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W GMINIE

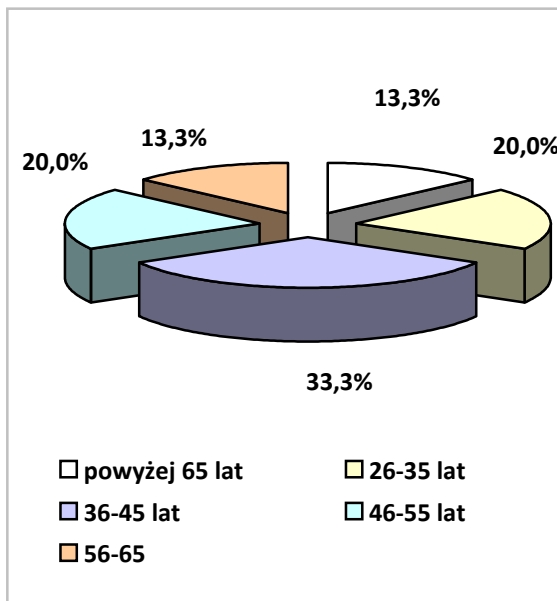
Diagnoza problemu przemocy w rodzinie w gminie Koszęcin została oparta na analizie dostępnych danych, tzw. źródeł zastanych oraz ankiet skierowanych do mieszkańców i przedstawicieli funkcjonujących w gminie placówek oświatowych. Do analizy przedłożono 15 anonimowo wypełnionych ankiet skierowanych do dorosłych mieszkańców, 3 ankiety wypełnione przez pedagogów i nauczycieli z placówek oświatowych funkcjonujących na terenie gminy oraz 26 ankiet skierowanych do uczniów najstarszej klasy z dwóch losowo wybranych szkół z terenu gminy.

Wśród respondentów ankiet skierowanych do dorosłych mieszkańców 64,3% stanowiły kobiety, a 35,7% mężczyźni. Najliczniej reprezentowana była grupa wiekowa 36-45 lat (33,3%). Następnie reprezentowane były grupy wiekowe 26-35 lat oraz 46-55 lat (po 20%). Najmniej licznie reprezentowane były grupy wiekowe 56-65 lat oraz powyżej 65 lat (po 13,3%). Strukturę ankietowanych ilustrują poniższe wykresy.

Wykres 1. Struktura ankietowanych według kryterium płci.

Wykres 2. Struktura respondentów według kryterium wieku.

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zdecydowaną większość wśród ankietowanych stanowiły osoby mieszkające w gminie Koszęcin od urodzenia (54%), a następnie osoby zamieszkujące gminę od 14 do 20 lat oraz od 30 lat (po 20%), natomiast 6% badanych zadeklarowało, że zamieszkuje gminę od 3 lat. Pod względem poziomu wykształcenia najliczniej reprezentowana była grupa osób z wykształceniem wyższym (54%), drugą grupę stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem średnim i zasadniczym zawodowym (po 20%). Najmniej liczną grupę stanowiły osoby posiadające wykształcenie podstawowe – 6% tej próby.

W badaniu skierowanym do grupy dzieci i młodzieży szkolnej wzięło udział 26 uczniów, z czego 46% stanowiły kobiety, a 54% mężczyźni. Zdecydowaną większość wśród ankietowanych stanowili uczniowie w wieku 13 lat (57,70%), a następnie w wieku: 14 lat (34,62%), 15 lat i 12 lat – po 3,84% tej próby.

1. PRZEMOC W RODZINIE W ŚWIETLE ŹRÓDEŁ ZASTANYCH

Podstawowe informacje dotyczące zjawiska przemocy w rodzinach zostały zebrane z instytucji i organów działających w gminie Koszęcin. Dodatkowo uzupełniono je danymi pozyskanymi od instytucji, których działania obejmowały w latach 2016-2018 mieszkańców gminy.

1.1. PODMIOTY ŚWIADCZĄCE WSPARCIE W GMINIE

Zasobami umożliwiającymi przeciwdziałanie przemocy w rodzinie określa się instytucje i organizacje znajdujące się na terenie gminy lub obejmujące swoim zasięgiem działania jej mieszkańców, które prowadzą działalność na rzecz ofiar i sprawców przemocy.

Na terenie gminy Koszęcin pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie świadczą m.in.: Urząd Gminy, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, Punkt Pomocy Rodzinie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Posterunek Policji w Koszęcinie oraz placówki oświatowe. Poniższa tabela zawiera dane adresowe tych jednostek.

Tabela 5. Podmioty świadczące wsparcie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie w gminie

lp.	nazwa podmiotu	adres
1.	Urząd Gminy	ul. Powstańców Śl. 10, 42-286 Koszęcin
2.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	
3.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	ul. Sobieskiego 11, 42-286 Koszęcin
6.	Punkt Pomocy Rodzinie	
7.	Zespół Interdyscyplinarny	

Dane Urzędu Gminy Koszęcin.

Urząd Gminy w ramach realizacji zadań własnych nałożonych na gminę odpowiada za zapewnienie środków i tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Wysokość środków finansowych przeznaczonych na ten obszar działań zatwierdza uchwałą Rada Gminy. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące środków

finansowych przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie Koszęcin w latach 2016-2018.

Tabela 6. Środki finansowe przeznaczone w gminie w latach 2016-2018 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie

przeznaczenie	wielkość nakładów (w zł) w poszczególnych latach		
	2016 r.	2017 r.	2018 r.
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych			
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów narkomanii	10 000	10 000	10 000
na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	12 960	12 960	12 960

Dane Urzędu Gminy Koszęcin.

W analizowanym okresie w poszczególnych latach na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie wydatkowano kwoty w tej samej wysokości.

Ważną funkcję w procesie przeciwdziałania przemocy w rodzinie pełni **Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**, która w ramach swoich zadań m.in. kontaktuje się z osobami z terenu gminy dotkniętymi przemocą w rodzinie, kieruje na terapię sprawców przemocy w rodzinie i składa w stosunku do sprawców przemocy w rodzinie zawiadomienia do prokuratury o popełnieniu przestępstwa, prowadzi rozmowy motywujące do podjęcia leczenia i terapii oraz zachęca członków rodziny do angażowania się w terapię rodzin, gdyż przemoc nie jest tylko problemem ze sprawcą, lecz stanowi o złożonych trudnościach wewnątrzrodzinnych.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych kontaktowała się z 4 osobami dotkniętymi przemocą w 2016 r. i 5 osobami w latach 2017-2018. Na terapię dla sprawców przemocy w rodzinie w analizowanym okresie nie skierowano ani jednej osoby. Wybrane dane porównawcze dotyczące działalności Komisji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Działalność GKRPA w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie w latach 2016-2018

zakres danych	2016 r.	2017 r.	2018 r.
liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA	4	5	5
liczba sprawców przemocy w rodzinie, których GKRPA skierowała na terapię	0	0	0

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Koszęcinie.

Do zadań Komisji należą także działania zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu. W 2018 r. członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przeprowadzili 8 rozmów motywujących do podjęcia leczenia odwykowego. W analizowanym okresie nie odnotowano wniosków o zastosowanie leczenia odwykowego. Dane w tym zakresie zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 8. Działalność GKRPA w latach 2016-2018 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie

zakres danych	2016 r.	2017 r.	2018 r.
liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywujące w związku z nadużywaniem alkoholu	12	11	8
liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	0	0	0

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Koszęcinie.

W celu skutecznego przeciwdziałania problemom uzależnień i przemocy w rodzinie oraz eliminowania ich niekorzystnego wpływu na społeczeństwo konieczne jest prowadzenie działań związanych z ich rozwiązywaniem, profilaktyką oraz integracją społeczną osób nimi dotkniętych. Środki na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w gminie Koszęcin w 2018 r. pochodziły ze środków finansowych Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Koszęcinie.

Tabela 9. Wartość środków przeznaczonych na realizację programu profilaktyki i rozwiązywania problemu uzależnień w gminie Koszęcin w 2018 r.

zakres danych	wartość w zł
opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w 2018 r.	252 565
wydatki na gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień	148 323
w tym koszty funkcjonowania GKRPA	35 454
w tym kwota przeznaczona na działalność punktu konsultacyjno-informacyjnego dla osób z problemem alkoholowym i ich rodzin	0

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Koszęcinie.

Łączne wpływy z opłat z zezwoleń na sprzedaż alkoholu na terenie gminy w 2018 r. wyniosły 252 565 zł, a koszty realizacji gminnego programu profilaktyki uzależnień 148 323 zł. Profilaktyczną działalność informacyjną i edukacyjną Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych podejmuje m.in. poprzez wspieranie, szczególnie wśród dzieci i młodzieży szkolnej, potrzeb w zakresie sportu i rekreacji, organizowanie

konkursów, spektakli, imprez masowych i festynów propagujących zdrowy styl życia, finansowanie kampanii, programów i przedsięwzięć profilaktycznych, a także organizowanie i finansowanie szkoleń, jak również zakup materiałów edukacyjno-informacyjnych związanych z profilaktyką uzależnień (plakaty, broszury i ulotki).

Profesjonalne wsparcie świadczy funkcjonujący w gminie Koszęcin **Punkt Pomocy Rodzinie**, w którym w 2018 roku odbyło się 89 konsultacji; w tym 17 prawnych, 27 psychologicznych i 45 terapeutycznych. Dzięki porozumieniu z parafią św. Józefa w Sadowie konsultacje terapeuty uzależnień odbywają się także w pomieszczeniu budynku parafialnego.

Utworzenie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest efektem wejścia w życie nowych przepisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Celem działania Zespołu jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie na najniższym szczeblu samorządu terytorialnego – w obszarze gminy. Uchwałą Nr 529/LVI/2010 Rady Gminy w Koszęcinie z dnia 21 września 2010 r. został powołany Zespół Interdyscyplinarny. W jego skład wchodzi przedstawiciele Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Koszęcinie, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych, kuratorskiej służby sądowej oraz Kościoła.

Do głównych zadań Zespołu należy:

- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mających na celu zapobieganie zjawisku,
- diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie,
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą,
- opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach,
- rozpowszechnienie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- inicjonowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie,
- monitorowanie sytuacji rodzin, w których istnieje zagrożenie występowania przemocy, oraz rodzin, w których dochodzi do przemocy,
- prowadzenie dokumentacji, podejmowanie działań wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy.

Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego ma na celu skupienie przedstawicieli wszystkich instytucji i służb z terenu gminy, których wspólne działania mogą kompleksowo przyczynić się do ograniczenia zjawiska przemocy w rodzinie i stworzenia systemu wsparcia dla osób i rodzin, gdzie występuje zjawisko przemocy. Zespół zajmuje się tworzeniem

i realizowaniem planu pomocy rodzinie, współpracą ze wszystkimi instytucjami z terenu gminy zajmującymi się problemem przemocy, a ponadto powołuje grupy robocze, które podejmują pracę indywidualną z zagrożoną przemocą rodziną. Wybrane dane dotyczące działalności Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2016-2018 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie Koszęcin w latach 2016-2018

zakres danych	2016 r.	2017 r.	2018 r.
liczba członków Zespołu Interdyscyplinarnego	b.d.	b.d.	b.d.
liczba spotkań ZI w ciągu roku	2	4	4
liczba spotkań grup roboczych ZI	63	45	62
liczba złożonych do ZI „Niebieskich Kart”	14	12	20
w tym sporządzonych przez Policję	8	9	9
w tym sporządzonych przez pracowników socjalnych	6	1	9
liczba zamkniętych „Niebieskich Kart”	19	12	11
liczba spraw toczących się w ZI z lat wcześniejszych	11	6	7
liczba spraw sądowych	0	0	1

Dane Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w gminie Koszęcin.

W 2018 r. odbyły się 4 spotkania Zespołu Interdyscyplinarnego oraz 64 spotkania grup roboczych, które realizowały zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy. Przedstawiciele Zespołu Interdyscyplinarnego wszczęli 20 procedur „Niebieskich Kart” wśród rodzin z gminy Koszęcin, z czego 9 zostało sporządzonych przez Policję i 9 przez pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

W analizowanym roku wszczęto jedno postępowanie sądowe. W związku z podjętymi działaniami Zespołu Interdyscyplinarnego w 2018 r. „Niebieską Kartę” zamknięto w 11 rodzinach.

Ważną rolę w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie pełni przeprowadzająca interwencje domowe związane z tym zjawiskiem Policja. Teren gminy podlega pod **Posterunek Policji w Koszęcinie**. Policja, podejmując czynności wobec rodziny, w której występuje przemoc, ma za zadanie:

- udzielić osobie pokrzywdzonej niezbędnej pomocy, w tym udzielić pierwszej pomocy, a w razie potrzeby zorganizować pomoc medyczną;
- podjąć w razie potrzeby inne niezbędne czynności zapewniające ochronę życia, zdrowia i mienia osób dotkniętych przemocą, a wobec sprawcy przemocy zastosować odpowiednie

procedury, np. użycie środków przymusu bezpośredniego czy zatrzymanie (agresywny sprawca);

- przeprowadzić ze sprawcą rozmowę, w szczególności o odpowiedzialności karnej za znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, oraz wezwać sprawcę do zachowania zgodnego z prawem i zasadami współżycia społecznego;
- przeprowadzić na miejscu zdarzenia czynności w niezbędnym zakresie, w granicach koniecznych do zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa;
- podjąć działania mające na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym występować w rodzinie, a w szczególności systematycznie składać wizyty sprawdzające stan bezpieczeństwa osoby dotkniętej przemocą, w zależności od potrzeb określonych przez zespół interdyscyplinarny lub grupę roboczą;
- obligatoryjnie wdrożyć procedurę „Niebieskiej Karty” i poinformować, gdzie można uzyskać profesjonalną, bezpłatną pomoc.

Z analizy danych przedstawionych przez Posterunek Policji w Koszęcinie wynika, że w latach 2016-2018 r. liczba stwierdzonych faktów przemocy na terenie gminy ulegała wahaniom (14 w 2016 r., 12 w 2017 r. i 18 w 2018 r.). Liczba osób doświadczonych przemocą w rodzinie, wśród których przeważały kobiety, z roku na rok wzrastała: 21 osób (w tym 12 kobiet) w 2016 r., 22 osoby (w tym 13 kobiet) w 2017 r. oraz 31 osób (w tym 13 kobiet) w 2018 r. Ustalono, że w analizowanym czasie sprawcami przemocy było odpowiednio: 10, 14 i 19 osób, w tym 8, 9 i 14 będących pod wpływem alkoholu. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Dane Posterunku Policji dotyczące przemocy w rodzinie na terenie gminy Koszęcin w latach 2016-2018

zakres danych	2016 r.	2017 r.	2018 r.
liczba zastosowanych procedur „Niebieska Karta” – sporządzonych formularzy	14	12	18
liczba osób doświadczonych przemocą w rodzinie	21	22	31
w tym kobiety	12	9	13
w tym mężczyźni	3	1	2
w tym nieletni	6	12	17
w tym osoby starsze	4	2	2
liczba sprawców przemocy w rodzinie	10	14	19
w tym kobiety	1	3	5
w tym mężczyźni	9	11	14
w tym nieletni	0	0	0
liczba sprawców przemocy w rodzinie pod wpływem alkoholu	8	9	14
w tym kobiety	0	0	0

w tym mężczyźni	8	9	14
w tym nieletni	0	0	0

Dane Posterunku Policji w Koszęcinie.

W ramach szeroko rozumianej profilaktyki przedstawiciele Posterunku Policji w Koszęcinie uczestniczą w spotkaniach z dziećmi i młodzieżą, prowadzą pogadanki i prelekcje profilaktyczne, organizują zebrania z mieszkańcami dotyczące bezpieczeństwa w gminie, a także biorą czynny udział w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego oraz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Przemoc w rodzinie jest problemem, którego nie determinuje ani kontekst regionalny ani społeczny, dotyka on ludzi niezależnie od ich statusu i miejsca zamieszkania. Istotne jest więc dążenie do wypracowania uniwersalnego standardu wsparcia osób doświadczających przemocy (dzieci, dorosłych i osób starszych), adekwatnego do potrzeb i warunków miejscowych.

Pomoc osobom doświadczającym przemocy domowej świadczył także **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Koszęcinie**, będący instytucją powołaną do wspierania mieszkańców w przezwyciężaniu trudności życiowych, których nie są oni w stanie pokonać samodzielnie, wykorzystując własne zasoby i możliwości. Należą do nich osoby i rodziny doświadczające przemocy, zarówno ofiary, jak i sprawcy. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej udzielał mieszkańcom informacji o możliwości uzyskania pomocy, wypłacał świadczenia finansowe, wskazywał adresy instytucji wspierających, prowadził pracę socjalną w rodzinie dotkniętej przemocą oraz podejmował działania we współpracy z innymi instytucjami i organizacjami działającymi w tym obszarze.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, wykonując zadania pomocy społecznej w gminie, udziela rodzinom z gminy wsparcia z powodu przemocy domowej, jak również alkoholizmu, który niejednokrotnie przyczynia się do jej wystąpienia. Liczba rodzin, którym udzielano wsparcia z powodu alkoholizmu ulegała wahaniom (odpowiednio: 28, 19, 45). 6 rodzinom dotkniętym przemocą udzielono wsparcia w 2016 roku i 1 rodzinie w 2017 roku. W kolejnym roku pomocy z powodu przemocy w rodzinie nie udzielano. W analizowanym okresie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej nie przyznawał także wsparcia z powodu narkomanii. Dane za lata 2016-2018 zestawiono w tabeli poniżej.

Tabela 12. Liczba rodzin i osób w rodzinach, którym w latach 2016-2018 GOPS w Koszęcinie przyznał pomoc z powodu przemocy lub alkoholizmu

powód przyznania pomocy	2016 r.		2017 r.		2018 r.	
	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach
przemoc	6	22	1	4	0	0

w rodzinie						
alkoholizm	28	25	19	56	45	31

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Koszęcinie.

W wykonywaniu zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej współdziała z różnymi podmiotami, m.in. z organami wykonawczymi gminy, innymi jednostkami organizacyjnymi, służbą zdrowia, Policją, kuratorami sądowymi oraz instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną.

Podstawowym zadaniem pracowników socjalnych Ośrodka jest przeprowadzenie wywiadu środowiskowego, mającego na celu zebranie informacji i ustalenie diagnozy dotyczącej zjawiska przemocy, jej form, powtarzalności, nasilenia, sposobów reagowania poszczególnych członków rodziny na przemoc oraz uruchomienie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy, który ustala plan pomocy rodzinie i podejmuje się jego realizacji. Nie zawsze można jednak przeprowadzić wywiad środowiskowy przed wydarzeniem się poważnego zdarzenia wywołującego znaczny kryzys w rodzinie, gdyż przemoc pozostaje nadal tematem wstydlivym.

Informacje o podejrzeniu stosowania przemocy może zgłosić do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej każdy, kto ma podejrzenie, iż w rodzinie dochodzi do przemocy. Każde zgłoszenie jest sprawdzane i wyjaśniane przez pracowników socjalnych. Jeżeli zgłoszenie okaże się bezpodstawne, rozpatrywane są ewentualne przyczyny innych trudności, które mogły wpłynąć na postrzeganie rodziny jako doświadczającej przemocy (niezaradność życiowa, niepełnosprawność, choroby członków rodziny, np.: zaburzenia psychiczne, zaburzenia zachowania i inne). W przypadku potwierdzenia występowania przemocy domowej rodzina jest obejmowana szerszym systemem monitoringu, wsparcia i pomocy przez działające lokalnie instytucje gminne, a jeżeli zachodzi taka potrzeba, również powiatowe. Przykładem uruchomienia szerszego systemu pomocy rodzinom doświadczającym przemocy jest zwołanie Zespołu Interdyscyplinarnego.

Mieszkańcy gminy Koszęcin mają zapewnioną opiekę w Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej ADAMED. Lekarz w związku z wystąpieniem przemocy ma obowiązek na prośbę poszkodowanego dokonać oceny obrażeń oraz wystawić zaświadczenie wykazujące uszkodzenia somatyczne i objawy psychiczne, będące efektem doświadczenia przemocy. Jeżeli zachodzi taka potrzeba, udziela pomocy medycznej i kieruje na odpowiednie leczenie pacjenta, który doznał uszczerbku na zdrowiu. Każdorazowo przy zgłoszeniu się osoby

doświadczającej przemocy domowej lekarz informuje o możliwościach szukania pomocy i wskazuje właściwe instytucje.

1.2. PODMIOTY SPOZA GMINY WSPIERAJĄCE MIESZKAŃCÓW GMINY W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

Mieszkańcy gminy Koszęcin są objęci wsparciem instytucji i organizacji działających poza gminą w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Wykaz tych jednostek przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13. Jednostki wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie spoza gminy

lp.	nazwa jednostki	adres
1.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	ul. Sobieskiego 9, 42-700 Lubliniec
2.	Publiczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	
3.	Sąd Rejonowy I Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej	
4.	Komenda Powiatowa Policji	ul. Oświęcimska 6, 42-700 Lubliniec

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Koszęcinie.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lublińcu jest jednostką powiatową, obejmującą zasięgiem działania mieszkańców gminy. Do działań prowadzonych przez tę jednostkę należy m.in. realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie, sporządzanie „Niebieskich Kart”, doradztwo oraz pomoc specjalistyczna – psychologiczna i prawna. Poniższa tabela przedstawia dane o działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Lublińcu w odniesieniu do ludności powiatu w zakresie wsparcia dla ofiar przemocy w latach 2016-2018.

Tabela 14. Działalność PCPR-u w odniesieniu do mieszkańców powiatu w zakresie wsparcia dla ofiar przemocy w latach 2016-2018

zakres danych	2016 r.	2017 r.	2018 r.
liczba mieszkańców powiatu uczestniczących w realizowanych przez PCPR programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie	9	0	9
liczba mieszkańców powiatu korzystających z konsultacji dla osób stosujących przemoc	10	12	13

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Lublińcu.

Istotną rolę w zapewnieniu pomocy psychologicznej i diagnozowaniu problemów młodszych mieszkańców gminy odgrywa **Publiczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Lublińcu**. Do poradni zazwyczaj kierują nauczyciele z placówek oświatowych, którzy zauważyli u dzieci niepokojące objawy lub zachowania. W Poradni dzieci mogą korzystać z usług specjalistów – m.in. psychologa, pedagoga, terapeuty oraz

logopedy. Placówka oferuje dzieciom i młodzieży różne formy wsparcia, m.in.: indywidualne lub grupowe zajęcia terapeutyczne, grupy wsparcia, prowadzenie mediacji, interwencje kryzysowe, porady i konsultacje, realizuje zadania m.in. poprzez: konsultację, diagnozę, terapię, doradztwo, wydawanie opinii i orzeczeń, a także przez działalność profilaktyczną i informacyjną. W roku szkolnym 2017/2018 zakres udzielonego wsparcia obejmował m.in.:

- wydawanie orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego, nauczania indywidualnego oraz opinii o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka,
- przeprowadzanie diagnoz i badań pedagogicznych, psychologicznych, logopedycznych, rehabilitacyjnych dzieci i młodzieży,
- obejmowanie wczesnym wspomaganiem rozwoju dziecka,
- opiekę nad dziećmi umieszczonymi w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego,
- zajęcia w ramach terapii grupowej dla dzieci z zaburzeniami ze spektrum autyzmu
- udział rodziców w/w dzieci w grupie wsparcia.

Przemoc w rodzinie nie jest jasno i konkretnie nazwana w przepisach prawnych, dlatego istotne są okoliczności czynu, ich powtarzalność oraz skutki, jakie wywołuje, zarówno w rodzinie, jak i w szerszej społeczności. Sprawca może podlegać sankcjom wynikającym z przepisów kodeksu cywilnego, kodeksu karnego, kodeksu drogowego i innych przepisów właściwych dla indywidualnie postrzeganego przypadku przemocy. Sprawy sporne rozstrzyga **Sąd Rejonowy w Lublińcu**.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 lipca 2001 r. o **kuratorach sądowych**, kurator sądowy jest organem wykonawczym sądu i realizuje zadania o charakterze wychowawczo-resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym, związane z wykonywaniem orzeczeń sądu. Działania pomocowe realizowane przez kuratorów mają charakter niematerialny i dotyczą umożliwienia właściwego wykonywania władzy rodzicielskiej. Teren gminy jest objęty działalnością I Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej do Wykonywania Orzeczeń w Sprawach Rodzinnych i Nieletnich. W 2018 r. było prowadzonych 8 nadzorów w sprawach nieletnich, 13 rodzin było objętych nadzorem kuratora w sprawach opiekuńczych (łącznie 49 osób) oraz 7 osób objętych było nadzorem kuratora w sprawach dotyczących przymusowego leczenia odwykowego. Natomiast dozorem kuratorskim w sprawach karnych objętych było 21 osób dorosłych.

Wśród innych możliwości uzyskania pomocy w związku z przemocą w rodzinie lub innych traumatycznych przeżyć wywołujących kryzys w rodzinie warto wymienić możliwość odbycia rozmowy telefonicznej. Kontakt telefoniczny pozwala osobie szukającej wsparcia na

zapewnienie anonimowości oraz nie zmusza do bezpośredniego spotkania z pracownikiem instytucji, co może dla wielu osób być krępujące. Poniżej zamieszczono tabelę z wybranymi telefonami, pod którymi można uzyskać wsparcie psychologiczne, porady oraz zostać pokierowanym do właściwych instytucji.

Tabela 15. Numery telefonów, pod którymi można uzyskać wsparcie i porady

lp.	instytucja	nr telefonu	tel. czynny
1.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Koszęcinie	34 352 40 83	w godzinach pracy placówek
2.	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	34 352 40 83	
3.	Posterunek Policji w Koszęcinie	34 333 25 33	
4.	Komenda Powiatowa Policji w Lublińcu	34 353 22 55	
5.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lublińcu	34 356 32 57	
6.	NZOZ ASKLEPIOS	34 35 76 336	
7.	Ogólnopolskie pogotowie dla ofiar przemocy w rodzinie „Niebieska Linia”	801 120 002	pn.-sob. 8:00-22:00 niedz. i święta 8:00-16:00
8.	Anonimowa Policyjna Linia Specjalna	800 120 148	Całodobowo
9.	Dziecięcy Telefon Zaufania Rzecznika Praw Dziecka	800 12 12 12	pn.-pt. 8:15-20:00
10.	Telefoniczna Pierwsza Pomoc Psychologiczna	22 425 98 48	pn.-pt. 17:00-20:00 sob. 15:00-17:00
11.	Telefoniczna Poradnia dla Osób w Kryzysie Emocjonalnym	116 123	pn.-pt. 14:00-22:00
12.	Telefon Zaufania dla Dzieci i Młodzieży	116 111	pn.-niedz. 12:00-22:00
13.	Młodzieżowy [i nie tylko] Telefon Zaufania	22 192 88	pn.-pt. 15:00-19:00
14.	Pomarańczowa Linia – system pomocy rodzicom, których dzieci upijają się	800 140 068	pn.-pt. 14:00-20:00
15.	Antydepresyjny Telefon Zaufania Centrum ITAKA	22 654 40 41	pn.17:00-20:00

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Koszęcinie.

1.3. WSPÓŁPRACA KOŚCIOŁÓW W ZAKRESIE EDUKACJI NA TEMAT PRZEMOCY W RODZINIE I WSPIERANIA RODZIN W KRYZYSIE

Wsparcie rodzin w kryzysie, kształtowanie wzorca rodziny oraz właściwej komunikacji w rodzinie leży w sferze zainteresowań Kościoła rzymskokatolickiego, dla którego umacnianie rodziny jest jednym z podstawowych zadań. Parafie znajdujące się w gminie Koszęcin należą do diecezji gliwickiej. W diecezji funkcjonują parafialne poradnie życia rodzinnego utworzone z myślą o narzeczonych, małżonkach i rodzicach, a także matkach samotnie wychowujących dzieci i ludziach młodych. Doradcy Życia Rodzinnego to w większości nauczyciele, katecheci, pracownicy służby zdrowia, pedagodzy, psychologzy, terapeuci, mediatorzy rodzinni. Wszyscy muszą mieć kwalifikacje z zakresu psychologii i teologii małżeństwa i rodziny potwierdzone dyplomami oraz misję kanoniczną otrzymaną od

Biskupa Diecezjalnego, która upoważnia do posługiwania w poradni rodzinnej w imieniu Kościoła. **Poradnie dekanalne** współpracują z kapłanami specjalnie delegowanymi do zadań duszpasterstwa rodzin. Poradnictwo w ramach poradni świadczone jest z reguły bezpłatnie, niekiedy za symboliczną opłatą.

W gminie Koszęcin funkcjonuje 5 parafii Kościoła rzymskokatolickiego. Ich wykaz przedstawia poniższa tabela.

Tabela 16. Parafie Kościoła rzymskokatolickiego w gminie w 2018 roku

lp.	nazwa	adres
1.	Parafia Najświętszego Serca Pana Jezusa	ul. Powstańców Śl. 15, 42-286 Koszęcin
2.	Parafia Świętej Trójcy	ul. Świętej Trójcy 3, 42-286 Koszęcin
3.	Parafia Świętego Krzyża	ul. Lubliniecka 47, 42-288 Strzebiń
4.	Parafia Znalezienia Krzyża Świętego i Świętej Katarzyny	ul. Lompy 16, 42-700 Sadów
5.	Parafia św. Józefa	ul. Powstańców Śl. 95, 42-700 Sadów

Dane Urzędu Gminy w Koszęcinie.

W gminie Koszęcin parafie nie prowadzą poradni życia rodzinnego. Wierni należący do danej parafii są informowani o adresie najbliższej poradni rodzinnej oraz godzinach jej funkcjonowania. Narzeczonych i rodziny do poradni parafialnych kierują dekanalni duszpasterze rodzin. Poza przygotowaniem narzeczonych do małżeństwa, parafialne poradnie rodzinne świadczą pomoc w rozwiązywaniu problemów rodzin (mażeńskich, rodzicielskich, wychowawczych). **Parafialni doradcy życia rodzinnego** współpracują z **rejonowymi doradcami**, których obszar działania obejmuje jeden lub więcej dekanatów.

Na poziomie diecezji działalność i współpracę parafialnych oraz rejonowych Doradców Życia Rodzinnego koordynuje **Referat Duszpasterstwa Rodzin Kurii Diecezjalnej**. W gliwickiej Kurii Biskupiej działa Wydział Duszpasterstwa Rodzin, którego dyrektorem jest ks. dr Krystian Piechaczek.

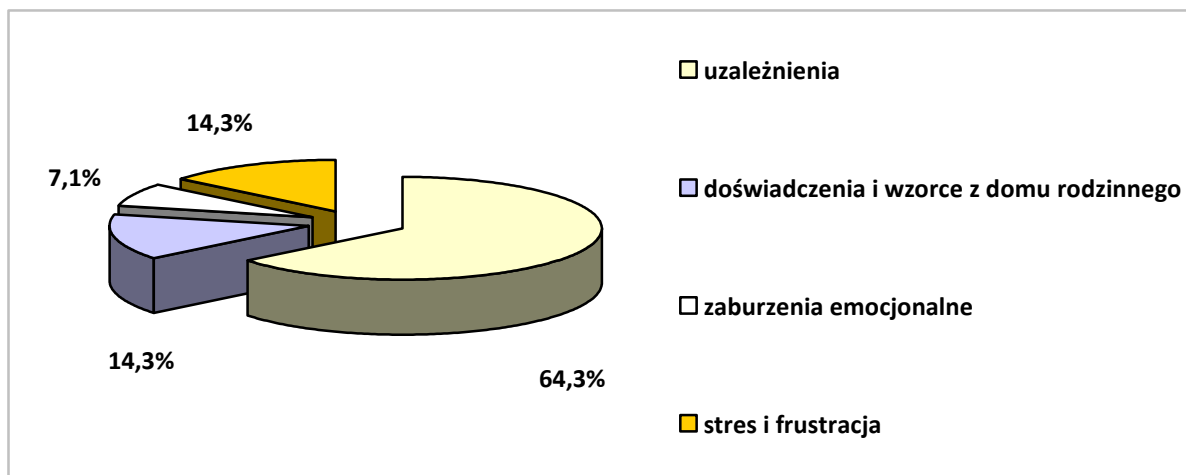
1.4. BADANIA ANKIETOWE DOTYCZĄCE PRZEMOCY

1.4.1. BADANIA W ŚRODOWISKU LOKALNYM

W ramach diagnozy problemu przemocy w rodzinie w gminie Koszęcin zostały przeprowadzone badania ankietowe wśród osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej oraz mieszkańców gminy. Do analizy przedłożono w sumie 15 wypełnione anonimowo ankiety. W pierwszej kolejności zapytano przedstawicieli środowiska lokalnego,

jakie są najczęstsze przyczyny stosowania przemocy w rodzinie. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 3. Jaka jest wg Pani/Pana najczęstsza przyczyna stosowania przemocy w rodzinie?

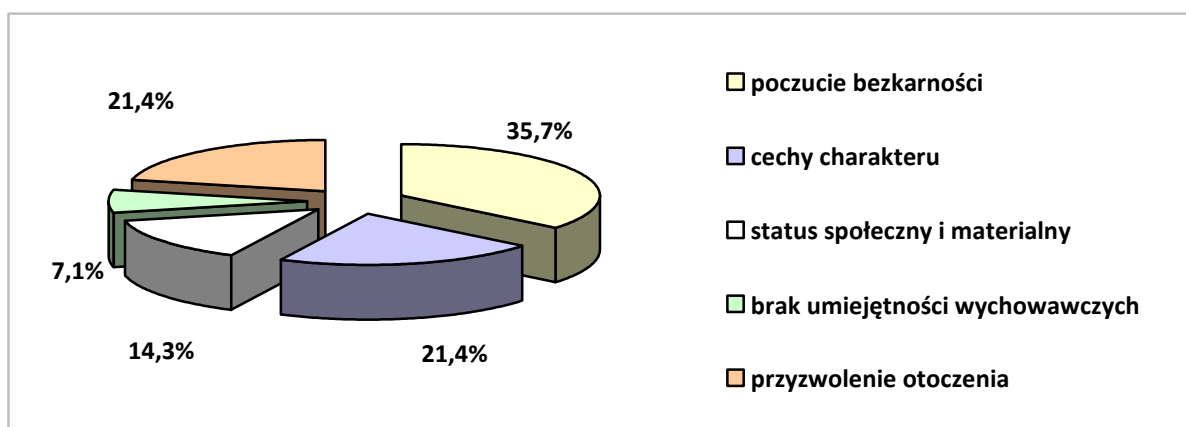

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W opinii ankietowanych najczęstszą przyczyną stosowania przemocy w rodzinie były uzależnienia (64,3%). Do często wskazywanych przyczyn zaliczono stres i frustrację oraz doświadczenia i wzorce z domu rodzinnego (po 14,3%) oraz zaburzenia emocjonalne (7,1%).

W kolejnym pytaniu ankietowani identyfikowali czynniki, które mogą mieć wpływ na postępowanie sprawców przemocy w rodzinie. Najczęściej wskazywanymi przez badanych czynnikami mogącymi mieć wpływ na postępowanie sprawców przemocy w rodzinie były: poczucie bezkarności (35,7%) oraz cechy charakteru i przyzwolenie otoczenie (po 21,4%). Wymieniono także status społeczny i materialny (14,3%) oraz brak umiejętności wychowawczych (7,1%). Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

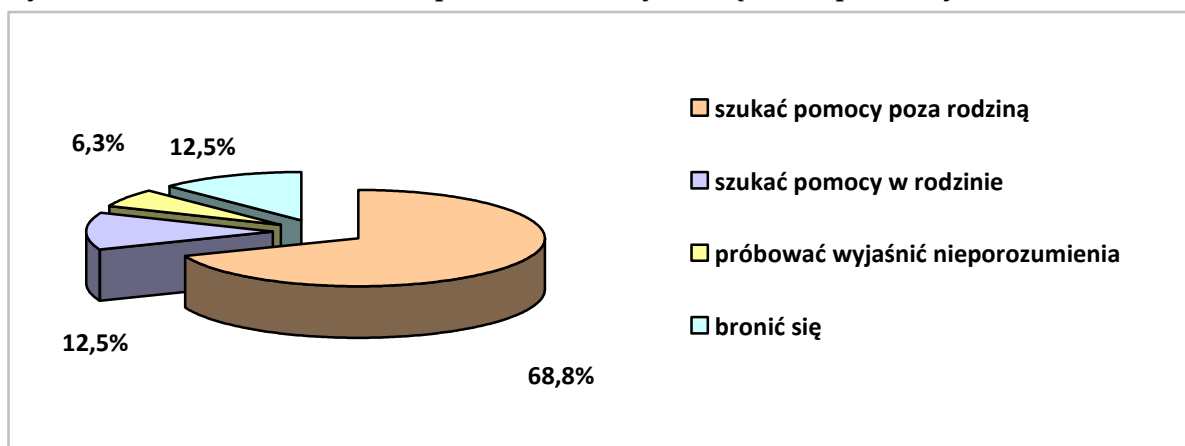
Wykres 4. Jakie Pani/Pana zdaniem czynniki mogą mieć wpływ na postępowanie sprawców przemocy w rodzinie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W ankiecie zawarto także pytanie, jak powinna zachowywać się ofiara przemocy w rodzinie. Poniższy wykres ilustruje rozkład odpowiedzi na to pytanie.

Wykres 5. Jak Pani/Pana zdaniem powinna zachowywać się ofiara przemocy w rodzinie?

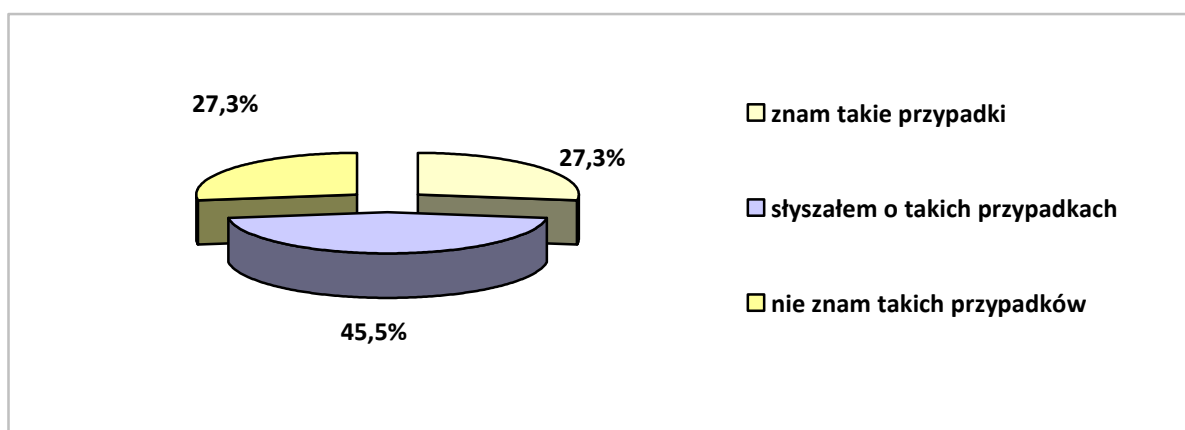

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Według ankietowanych ofiary przemocy powinny przede wszystkim szukać pomocy poza rodziną (68,8%), a w dalszej kolejności szukać pomocy w rodzinie próbować oraz wyjaśnić nieporozumienia (po 12,5%), a także bronić się (6,3%).

Uczestników badania sondowano również w kwestii znajomości przypadków występowania przemocy w rodzinie w gminie. Rozkład odpowiedzi ilustruje kolejny wykres.

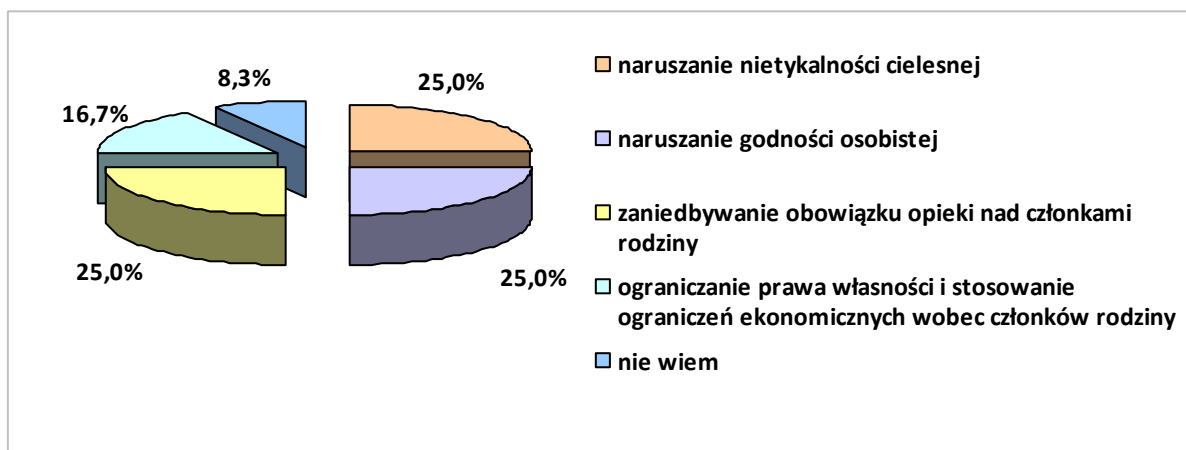
Wykres 6. Czy zna Pani/Pan przypadki występowania przemocy w rodzinie na terenie gminy lub o nich słyszała/słyszał?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Przypadki występowania przemocy w rodzinie w gminie zna 60% ankietowanych, a kolejne 40% respondentów stwierdziło, że o nich słyszało. Inna kwestia poruszona w ankiecie dotyczyła form przemocy w rodzinie najczęściej występujących w gminie. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 7. Jakie formy przemocy wg Pani/Pana wiedzy występują najczęściej w rodzinach zamieszkałych w gminie?

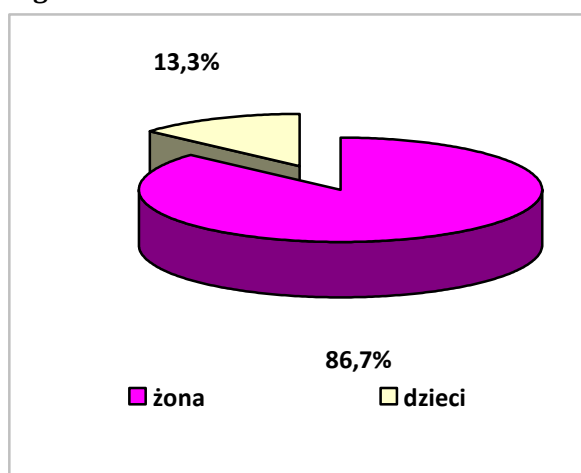

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

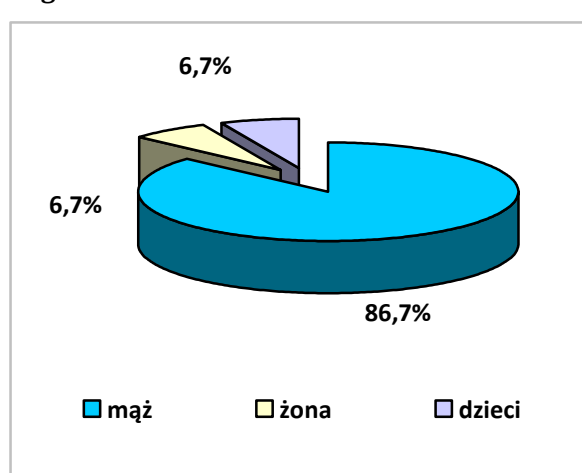
Wśród form przemocy, które najczęściej występują w rodzinach zamieszkałych w gminie, wymieniano: naruszenie nietykalności cielesnej, naruszenie godności osobistej, oraz zaniedbywanie obowiązku opieki nad członkami rodziny (po 25%), w dalszej kolejności wymieniono ograniczanie prawa własności i stosowanie ograniczeń ekonomicznych wobec członków rodziny (16,7%). Odpowiedzi na to pytanie nie potrafiło udzielić 8,3% respondentów.

W kolejnych pytaniach poproszono respondentów o wskazanie ofiar i sprawców przemocy w rodzinie. Poniższe wykresy ilustrują rozkład uzyskanych odpowiedzi.

Wykres 8. Kto wg Pani/Pana wiedzy jest najczęściej ofiarą przemocy w rodzinie w gminie?

Wykres 9. Kto wg Pani/Pana wiedzy jest najczęściej sprawcą przemocy w rodzinie w gminie?

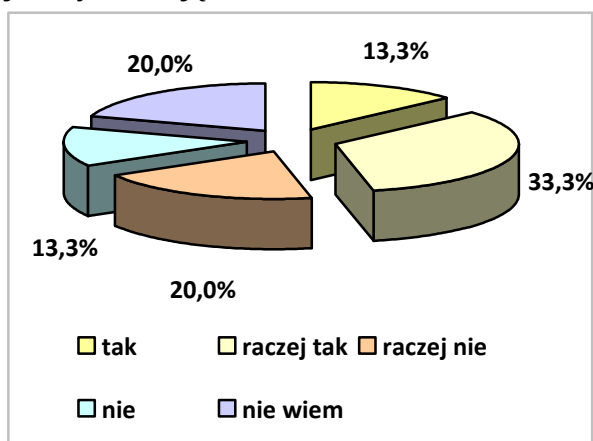
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Większość ankietowanych (86,7%) uznała, że ofiarami przemocy w rodzinie padają głównie żony. Według 13,3% badanych są to dzieci. Jeśli chodzi o sprawcę przemocy w rodzinie, to zdecydowana większość badanych (86,7%) wskazała, że tą osobą jest mąż.

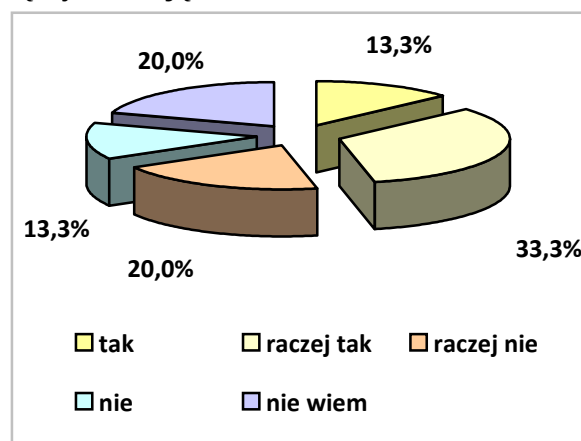
Według 6,7% ankietowanych są to dzieci i żony. Na podstawie tych danych rysuje się zatem modelowy obraz przemocy w rodzinie: sprawcą przemocy jest mąż, a ofiarami żona i dzieci.

Odpowiadając na kolejne pytania, uczestnicy badania oceniali ofertę pomocy świadczonej ofiarom przemocy w rodzinie oraz działania podejmowane wobec sprawców przemocy w rodzinie. Poniższe wykresy ilustrują rozkład uzyskanych odpowiedzi.

Wykres 10. Czy wg Pani/Pana wiedzy realizowana w gminie oferta pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie jest wystarczająca?

Wykres 11. Czy wg Pani/Pana wiedzy podejmowane w gminie działania wobec sprawców przemocy w rodzinie są wystarczające?

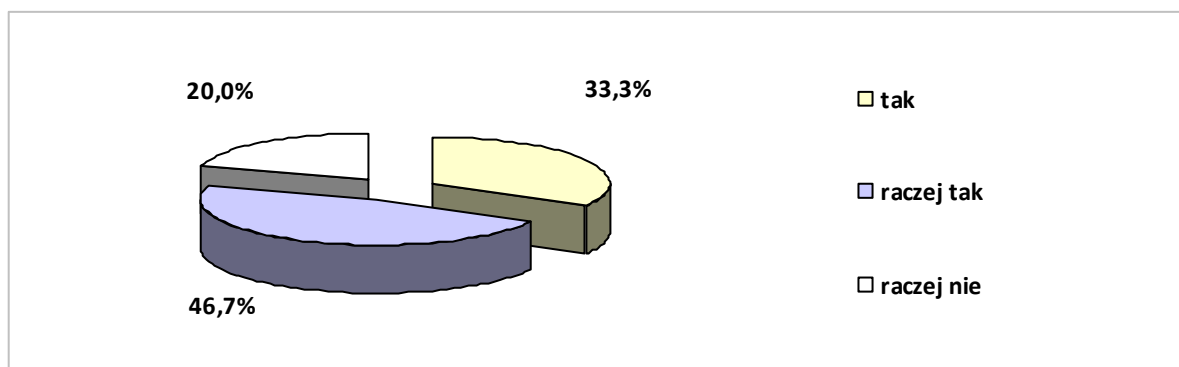

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Według 46,6% respondentów oferta wsparcia udzielanego ofiarom przemocy jest wystarczająca lub raczej wystarczająca. Przeciwnego zdania było 33,3% ankietowanych. Stanowiska w tej sprawie nie sprecyzowało 20% pytanych.

W przypadku oceny działań podejmowanych wobec sprawców przemocy w rodzinie, 46,6% badanych odpowiedziało, że są one wystarczające lub raczej wystarczające. Pozytywną opinię przedstawiło 33,3% respondentów. Zdania w tej sprawie nie wyraziło 20% ankietowanych. Respondentów zapytano także, czy przemoc w rodzinie postrzegają jako duży problem społeczny. Rozkład odpowiedzi ilustruje kolejny wykres.

Wykres 12. Czy postrzega Pani/Pan przemoc w rodzinie jako istotny problem na terenie gminy?

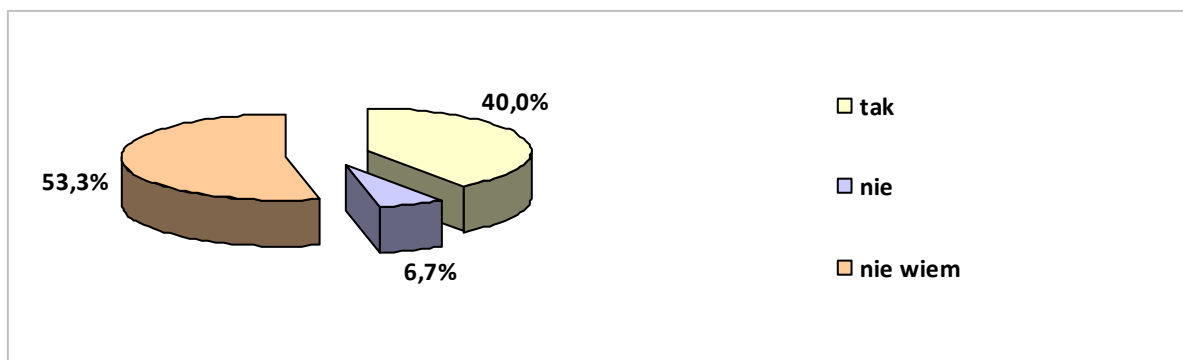

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

80% respondentów stwierdziło, że przemoc w rodzinie jest dużym problemem społecznym na terenie gminy. Przeciwnie zdanie wyraziło 20% ankietowanych.

Odpowiadając na pytanie, czy istnieje ryzyko nasilenia się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy, 40% ankietowanych stwierdziło, że takie ryzyko istnieje. Przeciwnego zdania było 6,7% badanych. Największa grupa respondentów (53,3%) nie potrafiła tego ryzyka ocenić. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

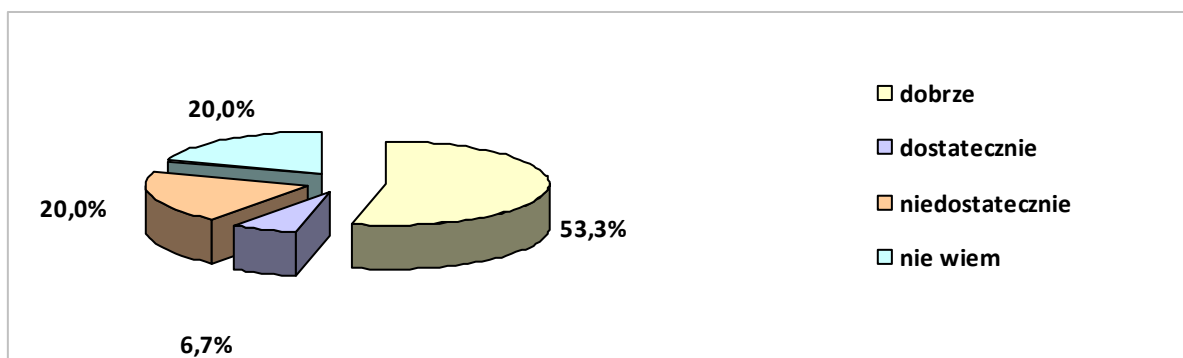
Wykres 13. Czy Pani/Pana zdaniem istnieje ryzyko nasilenia się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym ocenić działania profilaktyczne podejmowane w gminie w związku z problemem przemocy w rodzinie. Uzyskane opinie prezentuje poniższy wykres.

Wykres 14. Jak Pani/Pan ocenia prowadzone w gminie działania profilaktyczne związane z problemem przemocy w rodzinie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Oceniając podejmowane w gminie działania profilaktyczne dotyczące problemu przemocy w rodzinie, 53,3% ankietowanych stwierdziło, że są one dobre, a 6,7% badanych określiła je jako dostateczne. Jednocześnie 20% respondentów uznało, że są one niedostateczne. Problem z odpowiedzią na to pytanie miało 20% pytaných.

Uczestników badania poproszono także o wskazanie działań, jakie należałoby podjąć w gminie w celu przeciwdziałania zjawisku przemocy w rodzinie. Odpowiadając na nie,

ankietowani szczególnie nacisk położyli na zapewnienie bezpieczeństwa ofiarom przemocy, zwiększenie działań interwencyjnych, zintensyfikowanie przedsięwzięć profilaktycznych i edukacyjnych, utworzenie świetlicy środowiskowej i grup wsparcia dla ofiar przemocy, organizowanie spotkań dla ofiar i sprawców przemocy, zapewnienie dostępu do psychologów, pedagogów oraz poradnictwa i terapii, efektywne przeciwdziałanie uzależnieniom, a także udzielanie profesjonalnej pomocy prawnej.

Za równie ważne uznano wzmocnienie działań instytucji pomocowych (szybkie i skuteczne interwencje policyjne, monitorowanie rodzin z problemami, realizowanie programów korekcyjnych dla sprawców przemocy oraz współpraca z pedagogami szkolnymi). Wśród niezbędnych działań wymieniono również prowadzenie kampanii informacyjnych na temat zjawiska agresji i przemocy oraz działalności instytucji pomocowych, a także skuteczne karanie sprawców.

1.4.2. BADANIA W ŚRODOWISKU SZKOLNYM

Informacje, które pomogły zdiagnozować środowisko szkolne i rodzinne uczniów pod kątem występowania zachowań i zjawisk patologicznych uzyskano, poddając analizie ankiety wypełnione w trzech placówkach oświatowych funkcjonujących na terenie gminy. Do szkół biorących udział w badaniu ankietowym uczęszczało w roku szkolnym 2017/2018 907 uczniów. Zatrudniano w tym czasie 106 nauczycieli. Uczniowie wszystkich szkół mogli skorzystać z pomocy pedagoga, również wszystkie placówki zapewniały opiekę w ramach zajęć świetlicowych. Poniżej zamieszczono tabelę przedstawiającą dane dotyczące ujawnionych w szkołach przypadków zachowań negatywnych i zjawisk patologicznych.

Tabela 17. Przypadki negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych ujawnionych w społeczności uczniowskiej w gminie w roku szkolnym 2017/2018

rodzaj negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych	występowanie		
	liczba placówek, w których stwierdzono	liczba ujawnionych przypadków	liczba placówek, w których nie stwierdzono
palenie papierosów	1	1	2
sięganie po alkohol	0	0	3
sięganie po narkotyki	0	0	3
niszczenie mienia szkolnego	1	2	2
kradzieże na terenie szkoły	1	1	2
dyskryminacja w grupie rówieśniczej	1	4	2
udział w grupach negatywnych	0	0	3
agresja i przemoc w grupie rówieśniczej	2	30	1

autoagresja	1	2	2
ucieczki z domu	1	2	2
przestępczość ujawniona	0	0	3
przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego	1	5	2

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

Do najczęściej występujących wśród uczniów zachowań negatywnych należały: agresja i przemoc w grupie rówieśniczej, przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego oraz dyskryminacja w grupie rówieśniczej. W dalszej kolejności niszczenie mienia szkolnego, autoagresja oraz ucieczki z domu. Ankietowani wskazywali również najczęstsze problemy rodzin w pytaniu zamkniętym, gdzie należało wskazać liczbę ujawnionych przypadków danego zjawiska. Pozyskane dane liczbowe zestawiono w tabeli poniżej.

Tabela 18. Przypadki patologicznych zachowań i dysfunkcji stwierdzonych w środowisku rodzinnym uczniów w roku szkolnym 2017/2018

rodzaj zjawiska	liczba ujawnionych przypadków
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	2
zaniedbanie przez dom	1
przemoc w rodzinie	3
uzależnienia (alkoholizm, narkomania)	1

Dane z badania ankietowego przeprowadzonego w placówkach oświatowych gminy.

W środowisku rodzinnym uczniów stwierdzono 2 przypadki bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, 3 przypadki przemocy w rodzinie, 1 przypadek zaniedbań dzieci przez dom rodzinny oraz 1 przypadek uzależnień.

Działania profilaktyczne adresowane do uczniów

W placówkach podejmowane są różnorodne działania wychowawcze i profilaktyczne. Wśród nich realizowane i prowadzone są programy profilaktyczne i zajęcia warsztatowe, prowadzona jest pedagogizacja rodziców oraz pogadanki z pielęgniarką, pedagogiem, psychologiem, przedstawicielami Policji, pracownikami Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej i kuratorami sądowymi, Strażą Pożarną, Zespołem Parków Krajobrazowych w Kalinie, Domem Kultury oraz Caritas Gliwice.

Możliwości przyczynienia się szkół do poprawy sytuacji dzieci i młodzieży

Zastanawiając się nad tym, w jaki sposób szkoła może się przyczynić do poprawy sytuacji dzieci i młodzieży w gminie, pedagodzy wskazywali przede wszystkim na konieczność monitorowania sytuacji dzieci w domu rodzinnym, umożliwienie

indywidualnego rozwoju, rozbudzanie aspiracji i poszerzanie horyzontów, a także wspieranie w osiąganiu osobistych celów oraz zapewnienie poczucia bezpieczeństwa. Za równie ważne ankietowani uznali wspieranie uczniów będących w trudnej sytuacji materialnej, rozszerzenie współpracy z organizacjami i jednostkami pomocowymi oraz sponsorami, a także kontynuowanie działań profilaktycznych uświadamiających skutki uzależnień (organizowanie spotkań ze specjalistami – psychologami, pedagogami, lekarzami i policjantami).

Respondenci zwrócili również uwagę na potrzebę prowadzenia pedagogizacji rodziców oraz warsztatów dla rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi. Ankietowani szczególnie nacisk położyli na poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych rozwijających zainteresowania uczniów, wprowadzenie nowoczesnych pomocy naukowych wzbogacających proces kształcenia, a także zwiększenie zaangażowania rodziców w rozwiązywanie problemów dzieci.

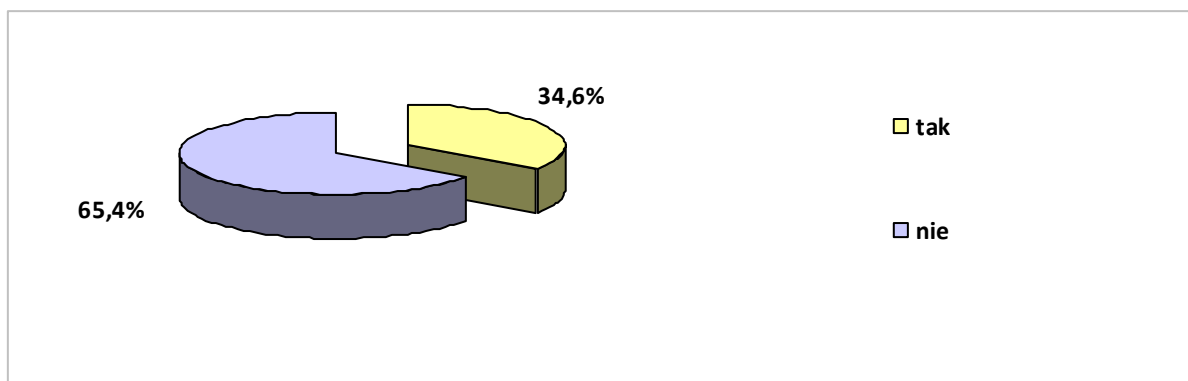
Współpraca szkoły z rodzicami

Współpraca z rodzicami uczniów została uznana przez uczestników badania za zadowalającą. W jej ramach odbywają się zebrania ogólne i wywiady klasowe z wychowawcami oraz spotkania i pogadanki ze specjalistami. Prowadzone są także warsztaty edukacyjne dla rodziców oraz realizowane są programy profilaktyczno-edukacyjne.

1.4.3. BADANIA W ŚRODOWISKU DZIECI I MŁODZIEŻY SZKOLNEJ

W badaniu ankietowym skierowanym do dzieci i młodzieży szkolnej wzięło udział 26 uczniów. W pierwszej kolejności uczestnicy badania odnieśli się do kwestii doświadczania przemocy ze strony rówieśników oraz w środowisku rodzinnym. Poniższy wykres ilustruje rozkład odpowiedzi na pytanie o doznawanie przemocy ze strony rówieśników.

Wykres 15. Czy doznałeś/doznałaś kiedykolwiek jakiegokolwiek formy przemocy ze strony rówieśników?

Dane z badania w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej.

Większość uczniów (65,4%) odpowiedziała na to pytanie przecząco. Jednak 34,6% badanych doświadczyło przemocy ze strony rówieśników. Z kolei w odpowiedzi na pytanie

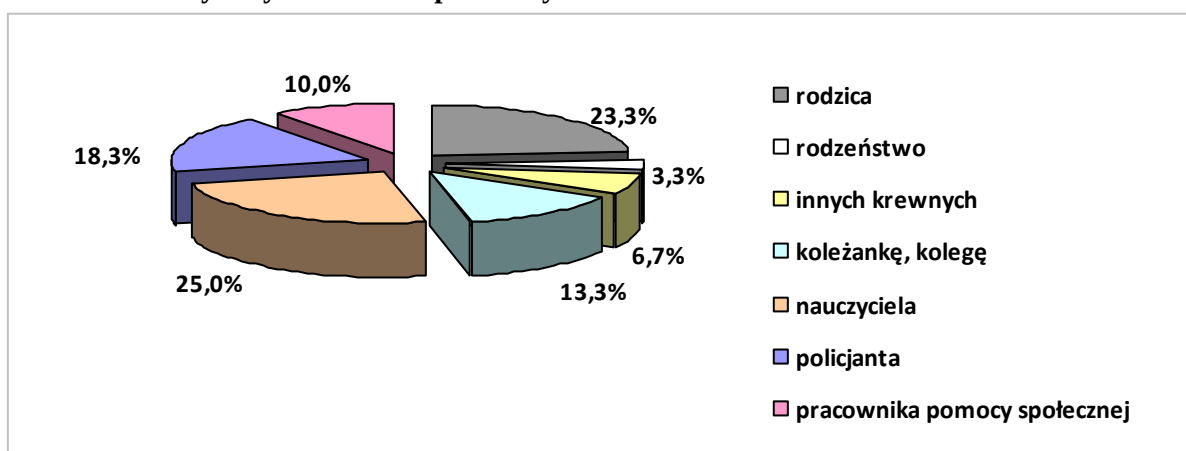
o doznawanie przemocy w swojej rodzinie 2 ankietowanych potwierdziło występowanie zjawiska przemocy w domu rodzinnym.

W następnym pytaniu sondowano uczniów, czy słyszeli o przypadkach przemocy w rodzinach swoich znajomych. Większość z nich (69%) nie ma wiedzy o występowaniu przemocy w domach osób im znanych. Jednocześnie 31% badanych zadeklarowało, że słyszało o przypadkach przemocy w domach osób z ich otoczenia.

Odpowiadając na pytanie: „Czy uważasz, że będąc świadkiem lub ofiarą przemocy lub przemocy w rodzinie należy kogoś o tym poinformować?”, zdecydowana większość uczniów (88,46%) odpowiedziała twierdząco. Tylko 11,54% ankietowanych uważa, że świadek lub ofiara przemocy nie muszą nikogo informować o wystąpieniu takiego problemu.

Uczestnicy badania zadeklarowali, że najczęściej swoją wiedzę o przemocą podzieliliby się z nauczycielem (25%), z rodzicem (23,3%), policjantem (18,3%), a także koleżanką i kolegą (13,3%), pracownikiem pomocy społecznej (10%). W dalszej kolejności wymieniono innych krewnych (6,7%) oraz rodzeństwo (po 3,3%). Odpowiedzi w tym zakresie ilustruje poniższy wykres.

Wykres 16. Kogo byś poinformowała/poinformował, gdybyś doznała/doznał przemocy w rodzinie lub była/był świadkiem przemocy w rodzinie?

Dane z badania w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej.

Na pytanie: „Czy uważasz, że należy prowadzić akcje i kampanie informacyjne na temat przemocy w rodzinie?”, zdecydowana większość (88,46%) badanych odpowiedziała twierdząco. Jednocześnie 11,54% ankietowanych uważa prowadzenie takich działań za bezzasadne.

Kolejna kwestia dotyczyła uczestnictwa uczniów w zajęciach poświęconych problemom przemocy w rodzinie. Udział w takich zajęciach potwierdziło 46,15% badanych. Jednak 53,85% ankietowanych nie uczestniczyło w zajęciach związanych ze zjawiskiem przemocy w rodzinie.

W odpowiedzi na pytanie dotyczące obaw o możliwość doświadczenia przemocy większość badanych (57,69%) zadeklarowała, że nie ma takich obaw. Wśród uczniów obawiających się przemocy, najwięcej osób (34,61%) wskazało na przemoc rówieśniczą, a tylko 7,7% badanych ujawniło, że obawia się przemocy w rodzinie.

1.5. ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA KRZYWDZONYM DZIECIOM

W celu zapewnienia bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom, zgodnie z art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, została wprowadzona procedura postępowania w sytuacji konieczności odebrania dziecka z rodziny w razie stwierdzenia bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia.

Procedura ma zastosowanie w sytuacji stwierdzenia faktu bezpośredniego zagrożenia życia i zdrowia dziecka przez pracownika socjalnego GOPS-u w trakcie wykonywania przez niego obowiązków służbowych. Pracownik socjalny jest zobowiązany do interwencji także w przypadku powzięcia informacji o fakcie przemocy z innego źródła, np. z informacji innych osób. Może to być również powiadomienie złożone przez Policję w godzinach pracy Ośrodka Pomocy Społecznej. Celem interwencyjnego zabezpieczenia dziecka jest zapobieżenie negatywnym skutkom wynikającym ze stwierdzonego stanu zagrożenia zdrowia lub życia dziecka przebywającego w rodzinie. Pracownik socjalny zobowiązany jest powiadomić rodzica lub opiekuna prawnego o możliwości złożenia zażalenia na odebranie dziecka.

W przypadku podjęcia przez pracownika socjalnego wspólnie z funkcjonariuszem Policji, a także z lekarzem, ratownikiem medycznym lub pielęgniarką decyzji o odebraniu dziecka i umieszczeniu go u innej, niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka lub całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej, zostaje wypełnione oświadczenie o powierzeniu dziecka przez pracownika socjalnego.

1.6. ANALIZA SWOT WYBRANYCH OBSZARÓW PROBLEMOWYCH

Analiza SWOT służy identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje, oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej. Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona z udziałem przedstawicieli samorządu gminy, a jej przedmiotem stały się obszary zdefiniowane hasłowo: rodzina, dziecko, młodzież oraz uzależnienia i przemoc w rodzinie.

OBSZAR I: RODZINA, DZIECKO, MŁODZIEŻ	
mocne strony	słabe strony
• analizowanie problemów rodzin, dzieci i młodzieży w gminie • zapewnianie przez gminę rodzinom dysfunkcyjnym wsparcia asystentów rodziny • dostęp do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia • dysponowanie przez szkolnictwo w gminie bazą dydaktyczną, zapewniającą właściwy rozwój uczniów • uruchomienie Punktu Pomocy Rodzinie przy GOPS w Koszęcinie, zwiększenie dostępności porad	• brak na terenie gminy placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (np. świetlic środowiskowych) • brak analizowania potrzeb osób samotnie wychowujących dzieci • brak monitorowania zapotrzebowania na opiekę nad dziećmi do lat 3 • brak monitorowania zapotrzebowania na opiekę przedszkolną • brak żłobków
szanse	zagrożenia
• niewzrastająca liczba rodzin dysfunkcyjnych	• zwiększająca się skala problemów rzutujących na prawidłowe funkcjonowanie rodzin w gminie • zwiększająca się liczba rodzin wymagających wsparcia w postaci poradnictwa specjalistycznego • rosnąca liczba osób samotnie wychowujących dzieci • wzrost zapotrzebowania na tworzenie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży • niezaspokajająca potrzeb mieszkańców oferta w zakresie opieki żłobkowej i przedszkolnej • sytuacja finansowa gminy niewystarczająca na zaspokojenie potrzeb w zakresie edukacji

Analiza uwarunkowań dla obszaru **rodzina, dziecko i młodzież, przemoc w rodzinie** wskazuje na równowagę mocnych i słabych stron. Mocnymi stronami są głównie: dostęp do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia, zapewnianie przez gminę rodzinom dysfunkcyjnym wsparcia asystentów rodziny, dysponowanie przez szkolnictwo w gminie bazą dydaktyczną, zapewniającą właściwy rozwój uczniów.

Dostrzegane mocne strony w powiązaniu z akcentowanymi szansami nie mogą jednak przesłonić ciężaru gatunkowego zagrożeń, z jakimi należy się zmierzyć, realizując działania strategiczne. Zwiększająca się skala problemów rzutujących na prawidłowe funkcjonowanie rodzin w gminie, zwiększająca się liczba rodzin wymagających wsparcia w postaci poradnictwa specjalistycznego, rosnąca liczba osób samotnie wychowujących dzieci – to kwestie, które należy uwzględnić w pierwszej kolejności w programowaniu działań w tym obszarze.

OBSZAR II: UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE	
mocne strony	słabe strony
• prowadzenie na terenie gminy akcji i kampanii społecznych uwrażliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy w rodzinie • zapewnienie rodzinom z gminy dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej • prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w zakresie uzależnień wśród dzieci i młodzieży	• niewystarczająco przygotowana kadra do pracy z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie
szanse	zagrożenia
• zmniejszające się społeczne przyzwolenie na zjawisko przemocy w rodzinie • niewzrastające zapotrzebowanie na zwiększenie liczby osób pracujących z osobami uzależnionymi	• niewystarczająca liczebność i fachowość kadry pracującej z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie • zwiększająca się liczba przypadków przemocy w rodzinie • wzrost liczby nieletnich sięgających po alkohol lub narkotyki

Analiza uwarunkowań dla obszaru *uzależnienia i przemoc w rodzinie* uwypukliła kilka zagrożeń, jak np. wzrost liczby nieletnich sięgających po alkohol lub narkotyki, zwiększająca się liczba przypadków przemocy w rodzinie, niewystarczająca liczebność i fachowość kadry pracującej z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie. Mimo przewagi mocnych stron oraz dostrzeganych szans (zmniejszające się społeczne przyzwolenie na zjawisko przemocy w rodzinie, zapewnienie rodzinom z gminy dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej), wskazane zagrożenia mogą w istotny sposób rzutować na osiągnięcie zakładanych zmian w procesie wdrażania założeń budowanego programu.

2. ADRESACI PROGRAMU

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Koszęcin na lata 2019-2023 jest adresowany w szczególności do rodzin i osób, które ze względu na przemoc w rodzinie wymagają wsparcia społecznego, sprawców przemocy w rodzinie, świadków przemocy w rodzinie, przedstawicieli instytucji, organizacji i służb zobowiązanych do udzielania pomocy w sytuacji przemocy oraz pozostałych mieszkańców gminy.

III. PROJEKTOWANE DZIAŁANIA PROGRAMOWE

Wyniki diagnozy problemów przemocy w rodzinie na terenie gminy, opartej na analizie źródeł zastanych, danych z badań ankietowych oraz analizie SWOT pozwoliły na opracowanie założeń Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Koszęcin na lata 2019-2023. Zostały one przedstawione w formie celu głównego, celów operacyjnych i kierunków działań, których realizacja powinna przyczynić się do zminimalizowania zjawiska przemocy w rodzinie, jak i zapobiegania temu zjawisku w przyszłości.

1. CEL GŁÓWNY PROGRAMU

Cel główny, wyznaczony w Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Koszęcin na lata 2019-2023, jest następujący:

„Skuteczne zapobieganie i przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie w gminie, wsparcie i ochrona ofiar oraz oddziaływanie na sprawców przemocy”

Osiągnięcie celu głównego jest uwarunkowane realizacją wyznaczonych i przedstawionych poniżej celów operacyjnych oraz działań.

2. CELE OPERACYJNE I DZIAŁANIA

CEL OPERACYJNY 1.: Wsparanie rodzin doświadczających przemocy lub zagrożonych przemocą.				
Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej oraz specjalistycznego poradnictwa rodzinom dotkniętym przemocą.	2019-2023	GOPS	- liczba rodzin, którym udzielono wsparcia - rodzaj wsparcia - liczba porad	- wzmacnianie bezpieczeństwa socjalnego i psychologicznego rodzin doświadczających przemocy
Prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami, w których występuje przemoc.	2019-2023	GOPS	- liczba rodzin, którym udzielono wsparcia w postaci pracy socjalnej	- poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin - zmniejszenie liczby rodzin, w których wielokrotnie interweniowano z powodu przemocy domowej - włączenie społeczne rodzin izolujących się i izolowanych
Zapewnienie dostępu do pomocy terapeutycznej i prawnej dla rodzin dotkniętych przemocą.	2019-2023	GOPS, GKRPA, PPR, ZI, NGO-s	- liczba rodzin, którym udzielono wsparcia - liczba i rodzaj porad	- wzmacnianie rodzin doświadczających przemocy
Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.	w razie zaistnienia konieczności	GOPS, PCPR, NGO-s	- liczba osób, którym udzielono wsparcia	- ochrona ofiar przemocy - zapobieganie eskalacji przemocy w rodzinie - zapewnienie komfortu

				socjalnego i psychologicznego osobom i rodzinom dotkniętym przemocą
Informowanie o istniejących grupach wsparcia dla rodzin doświadczających przemocy na terenie powiatu gostyńskiego.	2019-2023	GOPS, GKRPA, ZI, NGO-s	- liczba rodzin, którym udzielono informacji	- wzmacnianie kondycji rodzin doświadczających przemocy - przywracanie właściwego funkcjonowania rodziny
Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	2019-2023	GOPS, GKRPA, ZI, PPR, placówki oświatowe, Policja, placówki ochrony zdrowia, NGO-s, Kościół	- liczba rodzin, którym udzielono wsparcia - liczba i rodzaj porad - liczba podjętych interwencji	- zapewnienie bezpieczeństwa rodzinie - wzmacnianie kondycji rodzin doświadczających przemocy - wzmacnianie rodzin narażonych na przemoc - zapobiegania zjawisku przemocy w rodzinie
Informowanie sprawców przemocy w rodzinie o możliwości skorzystania z programów korekcyjno-edukacyjnych.	2019-2023	GKRPA, ZI, GOPS	- liczba przeprowadzonych rozmów ze sprawcami przemocy - liczba sprawców przemocy skierowanych do udziału w programach korekcyjno-	- zmniejszenie poziomu zagrożenia przemocą domową - zmiana zachowań sprawców przemocy

			edukacyjnych.	
Pomoc w postaci wspierania sprawców przemocy do prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie po zakończonym procesie działań resocjalizacyjnych i socjoterapeutycznych.	2019-2023	GOPS, GKRPA, ZI, Policja, SR, NGO-s, Kościół, społeczność lokalna	- liczba i rodzaj podjętych działań	- zmniejszenie poziomu zagrożenia przemocą domową - poprawa relacji w rodzinach doświadczających przemocy

CEL OPERACYJNY 2.: Prowadzenie na terenie gminy działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych mających na celu eliminowanie zjawiska przemocy w rodzinie.

Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Upowszechnianie informacji o instytucjach świadczących pomoc ofiarom agresji i przemocy w rodzinie.	2019-2023	GOPS, GKRPA, ZI, palcówki oświatowe, Policja, NGO-s, Kościół	- liczba i rodzaj podjętych działań	- poprawa efektywności i skuteczności wsparcia udzielanego rodzinom
Wzmacnianie umiejętności społecznych mieszkańców gminy, zwiększanie ich motywacji do zmian w zakresie funkcjonowania psychologicznego, rodzinnego i społecznego.	2019-2023	GOPS, GKRPA, ZI, PPR, palcówki oświatowe, PPPP, NGO-s, Kościół	- liczba i rodzaj podjętych działań - liczba osób objętych działaniami	- wzmacnianie kompetencji społecznych mieszkańców - poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin
Organizowanie pogadanek, prelekcji na temat zjawiska przemocy w rodzinie	2019-2023	GKRPA, ZI, GOPS, PPR, palcówki oświatowe, PPPP, NGO-s	- liczba i rodzaj pogadanek i prelekcji - liczba uczestników	- uwrażliwianie na problem przemocy w rodzinie - zmiana świadomości

				społecznej
Przeprowadzanie akcji profilaktycznych, organizowanie imprez kulturalnych i sportowych z uwzględnieniem kwestii przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	2019-2023	UG, RG, GOPS, GKRPA, ZI, PPPR, palcówki oświatowe, jednostki sportowo-rekreacyjne, PPPP, NGO-s, Kościół	- liczba i rodzaj podjętych działań - liczba uczestników	- zmiana nastawień do problemu przemocy w rodzinie - zapobieganie eskalacji zjawiska przemocy rodzinie - promowanie prawidłowego modelu rodziny
Budowanie pozytywnego wizerunku rodziny i promowanie potrzeby zachowania odpowiednich relacji wśród jej członków.	2019-2023	GOPS, GKRPA, ZI, PPPR, palcówki oświatowe, jednostki sportowo-rekreacyjne, NGO-s, Kościół	- liczba i rodzaj podjętych działań - liczba uczestników	- wzmacnianie rodzin - eliminowanie zjawisk zakłócających prawidłowe funkcjonowanie rodzin - przywracanie właściwych relacji w rodzinie
Podejmowanie działań zmierzających do rozładowania stresu i agresji w środowisku dzieci i młodzieży poprzez sport i uczestnictwo w kulturze.	2019-2023	UG, RG, placówki oświatowe, jednostki sportowo-rekreacyjne, NGOs, Kościół	- liczba i rodzaj podjętych działań - liczba uczestników	- wyzwalanie pozytywnych emocji - integrowanie środowiska dzieci i młodzieży oraz społeczności lokalnej - poprawa bezpieczeństwa mieszkańców

CEL OPERACYJNY 3.: Doskonalenie kompetencji kadr samorządowych i organizacji pozarządowych w zakresie profilaktyki i przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Doskonalenie i zwiększanie kompetencji zawodowych pracowników pomocy społecznej w zakresie udzielania skutecznego wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym i zagrożonym przemocą.	2019-2023	GOPS, GKRPA, ZI PCPR, ROPS, Policja, placówki ochrony zdrowia, SR, PR	- liczba i rodzaj odbytych szkoleń - liczba pracowników doskonalących kwalifikacje	- podwyższenie kompetencji służb społecznych - poprawa efektywności i skuteczności wsparcia udzielanego rodzinom - zwiększenie skuteczności podejmowanych działań pomocowych dzięki poszerzeniu zakresu i form wsparcia dla rodzin doświadczających przemocy domowej i zagrożonych przemocą - poprawa funkcjonowania rodzin objętych wsparciem
Kontynuowanie działalności Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego.	2019-2023	UM, GKRPA, GOPS, placówki oświatowe, Policja, SR inne podmioty, których przedstawiciele biorą udział w działaniach ZI	- liczba spotkań ZI - liczba grup roboczych - liczba i rodzaj podjętych działań - liczba rodzin	- poprawa efektywności i skuteczności wsparcia udzielanego rodzinom - poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin
Organizowanie szkoleń	2019-2023	UG, placówki oświatowe,	- liczba i rodzaj szkoleń	- podwyższenie wiedzy

i warsztatów dla nauczycieli na temat przemocy w środowisku szkolnym i rodzinnym uczniów.		GKRPA, ZI, PPP	- liczba uczestników	nauczycieli w zakresie rozpoznawania i przeciwdziałania przemocy - podwyższenie kompetencji kadr pedagogicznych w zakresie udzielania skutecznego wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym i zagrożonym przemocą. - eliminowanie zachowań agresywnych w środowisku uczniowskim - wzmacnianie poczucia bezpieczeństwa osób i rodzin doświadczających przemocę
Wspieranie organizacji pozarządowych w podejmowanych działaniach o charakterze profilaktycznym oraz mającym na celu zapobieganie problemom uzależnień i przemocy w rodzinie.	2019-2023	UG, GKRPA, GOPS, ZI placówki oświatowe, Policja, NGOs	- liczba i rodzaj podjętych działań - liczba podmiotów objętych wsparciem	- ochrona ofiar przemocy - zapobieganie eskalacji przemocy w danej rodzinie - zapewnienie komfortu socjalnego i psychologicznego osobom i rodzinom dotkniętym przemocą
Monitorowanie	2019-2023	UG, ZI, GOPS, PPR,	- liczba i rodzaj	- zmniejszenie liczby

i kontrolowanie problemów agresji i przemocy występujących w gminie.		Policja, Sąd Rejonowy, PCPR, PPP, placówki ochrony zdrowia,	przestępstw popełnionych na terenie gminy - liczba i rodzaj wykroczeń na terenie gminy - liczba Niebieskich Kart - liczba osób objętych dozorem i nadzorem kuratorskim	osób i rodzin doświadczających przemocy - wzmacnianie bezpieczeństwa psychologicznego rodzin doświadczających przemocy
--	--	---	---	---

CEL OPERACYJNY 4: Współpraca podmiotów na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie gminy.

Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Podnoszenie świadomości mieszkańców w zakresie problemów uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz możliwości udzielania wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym uzależnieniami i przemocą.	2019-2023	UG, GKRPA, GOPS, PPR, ZI, placówki oświatowe, jednostki sportowo-rekreacyjne, świetlice, NGO-s, Kościół	- liczba i rodzaj podjętych działań - liczba osób i rodzin korzystających ze wsparcia pomocy społecznej z powodu uzależnień i przemocy w rodzinie	- poprawa efektywności i skuteczności wsparcia udzielanego rodzinom - poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin - zmniejszenie liczby osób i rodzin dotkniętych uzależnieniami i przemocą
Integrowanie działań w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie w gminie poprzez stałą współpracę	2019-2023	UG, RG, GOPS, GKRPA, PPR, ZI, placówki oświatowe, jednostki sportowo-rekreacyjne, świetlice, Policja, SR, PR, PCPR, PPP, NGOs,	- liczba i rodzaj podjętych działań - liczba osób i rodzin korzystających ze wsparcia pomocy społecznej z powodu	- poprawa efektywności i skuteczności wsparcia udzielanego rodzinom - poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin

podmiotów działających na terenie gminy i podmiotów spoza gminy wspierających mieszkańców.		Kościół	uzależnień i przemocy w rodzinie	- zmniejszenie liczby osób i rodzin dotkniętych uzależnieniami i przemocą
Poszerzanie współpracy podmiotów w zakresie wzmacniania kondycji i eliminowania niekorzystnych zjawisk mających wpływ na komfort i jakość życia rodzin.	2019-2023	UG, RG, GKRPA, ZI, GOPS, PPR, NGOs, Kościół	- liczba i rodzaj podjętych działań	- poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin - utrwalenie w świadomości społecznej wzorca rodziny prawidłowo wypełniającej przypisane jej funkcje i wolnej od zachowań patologicznych
Wzmacnianie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy.	2019-2023	Policja, PR, SR	- liczba i rodzaj podjętych działań	- poprawa komfortu i warunków życia mieszkańców gminy

Legenda

UG – Urząd Gminy
RG – Rada Gminy
GOPS – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
ZI – Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie

PPR – Punkt Pomocy Rodzinie
SR – Sąd Rejonowy
PR – Prokuratura Rejonowa
ROPS – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
PPPP – Publiczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna
NGOs – organizacje pozarządowe

IV. REALIZACJA PROGRAMU

1. KOORDYNATOR, PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE I PARTNERZY

Koordynatorem programu będzie Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Koszęcinie. Podmiotami odpowiedzialnymi za realizację działań są: Wójt, Rada Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, Punkt Pomocy Rodzinie, placówki wychowania przedszkolnego, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne.

Partnerami w realizacji działań są: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lublińcu, Publiczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Lublińcu, Powiatowy Urząd Pracy w Lublińcu, ośrodki leczenia uzależnień, specjaliści, placówki ochrony zdrowia, ośrodki wsparcia, grupy samopomocowe, Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.

2. MONITORING I EWALUACJA

Monitoring programu, polegający na gromadzeniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych działań, będzie prowadzony przez Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Koszęcinie – koordynatora programu, przy udziale członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz przedstawicieli służb, które w zakresie swoich kompetencji realizują zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

Ewaluacja programu będzie dotyczyła zarówno liczby prowadzonych działań, jak i ich jakości. Badania o charakterze ilościowym zostaną uzupełnione osobistą narracją członków Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz przedstawicieli podmiotów uczestniczących w realizacji programu. Zebrane informacje zostaną włączone do rocznego sprawozdania z realizacji programu, a następnie zostaną wykorzystane do opracowania raportu podsumowującego cały okres realizacji programu, zawierającego wnioski i rekomendacje na przyszłość. Ewaluacji programu będzie dokonywał zespół monitorujący.

3. FINANSOWANIE

Działania podejmowane w ramach realizacji Programu, związane z osiąganiem wyznaczonych celów, finansowane będą ze środków własnych Samorządu Gminy. Przewiduje się również współudział w finansowaniu ww. działań ze środków budżetu państwa.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabela 1. Rodzaje i formy przemocy	3
Tabela 2. Policyjne statystyki procedury „Niebieska Karta” za rok 2018	5
Tabela 3. Liczba mieszkańców gminy w latach 2016-2018	9
Tabela 4. Struktura wiekowa mieszkańców gminy w latach 2016-2018	10
Tabela 5. Podmioty świadczące wsparcie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie w gminie	12
Tabela 6. Środki finansowe przeznaczone w gminie w latach 2016-2018 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie	13
Tabela 7. Działalność GKRPA w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie w latach 2016-2018	13
Tabela 8. Działalność GKRPA w latach 2016-2018 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie	14
Tabela 9. Wartość środków przeznaczonych na realizację programu profilaktyki i rozwiązywania problemu uzależnień w gminie Koszęcin w 2018 r.	14
Tabela 10. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie Koszęcin w latach 2016-2018	16
Tabela 11. Dane Posterunku Policji dotyczące przemocy w rodzinie na terenie gminy Koszęcin w latach 2016-2018	17
Tabela 12. Liczba rodzin i osób w rodzinach, którym w latach 2016-2018 GOPS w Koszęcinie przyznał pomoc z powodu przemocy lub alkoholizmu	18
Tabela 13. Jednostki wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie spoza gminy	20
Tabela 14. Działalność PCPR-u w odniesieniu do mieszkańców powiatu w zakresie wsparcia dla ofiar przemocy w latach 2016-2018	20
Tabela 15. Numery telefonów, pod którymi można uzyskać wsparcie i porady	22
Tabela 16. Parafie Kościoła rzymskokatolickiego w gminie w 2018 roku	23
Tabela 17. Przypadki negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych ujawnionych w społeczności uczniowskiej w gminie w roku szkolnym 2017/2018	29
Tabela 18. Przypadki patologicznych zachowań i dysfunkcji stwierdzonych w środowisku rodzinnym uczniów w roku szkolnym 2017/2018	30
Wykres 1. Struktura ankietowanych według kryterium płci	11
Wykres 2. Struktura respondentów według kryterium wieku	11
Wykres 3. Jaka jest wg Pani/Pana najczęstsza przyczyna stosowania przemocy w rodzinie?	24
Wykres 4. Jakie Pani/Pana zdaniem czynniki mogą mieć wpływ na postępowanie sprawców przemocy w rodzinie?	24
Wykres 5. Jak Pani/Pana zdaniem powinna zachowywać się ofiara przemocy w rodzinie?	25
Wykres 6. Czy zna Pani/Pan przypadki występowania przemocy w rodzinie na terenie gminy lub o nich słyszała/słyszał?	25
Wykres 7. Jakie formy przemocy wg Pani/Pana wiedzy występują najczęściej w rodzinach zamieszkałych w gminie?	26
Wykres 8. Kto wg Pani/Pana wiedzy jest najczęściej ofiarą przemocy w rodzinie w gminie?	26
Wykres 9. Kto wg Pani/Pana wiedzy jest najczęściej sprawcą przemocy w rodzinie w gminie?	26
Wykres 10. Czy wg Pani/Pana wiedzy realizowana w gminie oferta pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie jest wystarczająca?	27
Wykres 11. Czy wg Pani/Pana wiedzy podejmowane w gminie działania wobec sprawców przemocy w rodzinie są wystarczające?	27
Wykres 12. Czy postrzega Pani/Pan przemoc w rodzinie jako istotny problem na terenie gminy?	27
Wykres 13. Czy Pani/Pana zdaniem istnieje ryzyko nasilenia się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy?	28
Wykres 14. Jak Pani/Pan ocenia prowadzone w gminie działania profilaktyczne związane z problemem przemocy w rodzinie?	28
Wykres 15. Czy doznałaś/doznałeś kiedykolwiek jakiegokolwiek formy przemocy ze strony rówieśników?... ..	31
Wykres 16. Kogo byś poinformowała/poinformował, gdybyś doznała/doznał przemocy w rodzinie lub była/był świadkiem przemocy w rodzinie?	32